

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austriackiego.

Cześć CXXXIX.

Wydana i rozesłana

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 19. Października 1850, w wydaniu niniejszem dwujęzykowem:
7. Czerwca 1851.

387.

Cesarski patent z dnia 29. Września 1850,

którem się wydaje i ogłasza konstytucya krajowa wraz z ustawą o wyborach na sejm krajowy dla księstwa Bukowiny.

My Franciszek Józef pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austriacki;

Król Węgierski i Czeski, Król Lombardyi i Wenecyi, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy i t. d.; Arcyksiążę Austrii; Wielki-Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Solnogradu, Styryi, Karyntyi, Krajny i Bukowiny; Wielki-Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę górnego i dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświecima i Zatora, Cieszyna, Fryjulu, Raguzy i Zardry; uksiążęcony Hrabia Habsburga, Tyrolu, Kiburga, Gorycyi i Gradyski, Książę Trydentu i Bryksenu; Margrabia górnej i dolnej Luzacyi i na Istrii; Hrabia Hohenembsu; Feldkirchu, Bregencu, Sonnenberga i t. d.; Pan Tryestu, Kattary i na Marchii windyjskiej; Wielki-Wojewoda województwa Serbii i t. d. i t. d.

w wykonaniu §§fów 77—83. konstytucyi państwa za poradą Naszej Rady ministrów postanowiliśmy, dla Naszego księstwa Bukowiny obwieścić i w wykonanie wprowadzić następującą konstytucyę krajową wraz z załączoną do niej ustawą o wyborach na sejm krajowy.

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

CXXXIX. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 19. October 1850, in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 7. Juni 1851.

387.

Kaiserliches Patent vom 29. September 1850,

wodurch die Landesverfassung und die Landtags-Wahlordnung für das Herzogthum Bukowina erlassen und verkündet wird.

Wir Franz Joseph der Erste,

von Gottes Gnaden Kaiser von Oesterreich; König von Ungarn und Böhmen, König der Lombardei und Venedigs, von Dalmatien, Croatien, Slavonien, Galizien, Lodomerien und Illirien, König von Jerusalem etc.; Erzherzog von Oesterreich; Grossherzog von Toscana und Krakau; Herzog von Lothringen, von Salzburg, Steyer, Kärnthen, Krain und der Bukowina; Grossfürst von Siebenbürgen; Markgraf von Mähren; Herzog von Ober- und Nieder-Schlesien, von Modena, Parma, Piacenza und Guastalla, von Auschwitz und Zator, von Teschen, Friaul, Ragusa und Zara; gefürsteter Graf von Habsburg und Tirol, von Kyburg, Görz und Gradiska; Fürst von Trient und Brixen; Markgraf von Ober- und Nieder-Lausitz und in Istrien; Graf von Hohenems, Feldkirch, Bregenz, Sonnenberg etc.; Herr von Triest, von Cattaro und auf der windischen Mark, Grosswoiwod der Woiwodschaft Serbien, etc. etc.

Haben in Vollziehung der §§. 77—83 der Reichsverfassung über Einrathen Unseres Ministerrathes Uns bestimmt gefunden, für Unser Herzogthum Bukowina nachstehende Landesverfassung und die ihr beiliegende Landtags-Wahlordnung zu verkünden und in Wirksamkeit zu setzen:

Konstytucya krajowa

dla
księstwa Bukowiny.

I. O kraju:

§. 1. Księstwo Bukowiny stanowi nierozłączną część składową dziedzicznej monarchii austriackiej i jest oraz krajem koronnym tego cesarstwa.

§. 2. Stosunek księstwa Bukowiny do całej monarchii, konstytucją państwa jest ustanowiony. W okresach, konstytucją państwa oznaczonych, zawarowana jest temu księstwu samoistność jego.

§. 3. Mieszkające w kraju szczepy ludu są równouprawnione i każdy szczep ludu ma nienaruszalne prawo do strzeżenia i pielęgnowania narodowości swej i języka swego.

§. 4. Granice księstwa tylko na mocy ustawy mogą być zmienione.

§. 5. Księstwo to otrzyma osobny swój herb.

§. 6. Miasto Czerniowce jest głównem miastem kraju koronnego.

II. O zastępstwie (reprezentacji) krajowem w ogólności.

§. 7. Księstwo Bukowiny reprezentuje w sprawach krajowych sejm krajowy.

§. 8. Wszelkie sprawy, nie uznane, ani konstytucją państwa ani ustawami państwa, za sprawy krajowe, do zakresu działania władzy państwa należą.

§. 9. Za sprawy krajowe są konstytucją państwa uznane:

I. Wszelkie rozrządzenia dotyczące się:

1. kultury krajowej;

2. budowli publicznych, kosztem kraju zastąpionych;

3. zakładów dobroczynności w kraju;

4. budżetu i składania rachunków krajowych:

a) tak co do dochodów krajowych z zarządu majątkiem, do kraju należącym, z opodatkowania dla celów krajowych i z użycia kredytu krajowego, jako też:

b) co do wydatków krajowych, tak zwyczajnych jak nadzwyczajnych.

II. Bliższe rozrządzenia w obrębach ustaw państwa, względem

1. spraw gminnych

2. spraw kościelnych i szkolnych;

3. dawania podwód, tudzież względem prowidowania i kwaterowania wojska;

nakoniec

III. Rozrządzenia względem przedmiotów, ustawami państwa do zakresu działania władzy krajowej wskazanych.

§. 10. Prawa, należące do zakresu działania reprezentacji krajowej, wykonywa albo sam sejm krajowy, albo też wydział krajowy.

III. O sejmie krajowym.

§. 11. Sejm krajowy księstwa Bukowiny utworzony będzie z uwzględnieniem wszystkich interesów krajowych i składa się z dwudziestu czterech posłów, a to

Landesverfassung

für das

Herzogthum Bukowina.

I. Vom Lande.

§. 1. Das Herzogthum Bukowina ist ein untrennbarer Bestandtheil der österreichischen Erbmonarchie und ein Kronland dieses Kaiserthums.

§. 2. Das Verhältniss des Herzogthums Bukowina zur Gesamt-Monarchie ist durch die Reichsverfassung bestimmt. Innerhalb der durch die Reichsverfassung festgestellten Beschränkungen wird diesem Herzogthume seine Selbstständigkeit gewährleistet.

§. 3. Die im Lande wohnenden Volksstämme sind gleichberechtiget, und jeder Volksstamm hat ein unverletzliches Recht auf Wahrung und Pflege seiner Nationalität und Sprache

§. 4. Die Gränzen des Herzogthums dürfen nur durch ein Gesetz verändert werden.

§. 5. Das Herzogthum erhält sein besonderes Wappen.

§. 6. Czernowitz ist die Hauptstadt des Kronlandes.

II. Von der Landesvertretung überhaupt.

§. 7. Das Herzogthum Bukowina wird in den Landesangelegenheiten vom Landtage vertreten.

§. 8. Alle Angelegenheiten, welche nicht durch die Reichsverfassung oder durch Reichsgesetze als Landesangelegenheiten erklärt werden, gehören zu dem Wirkungskreise der Reichsgewalt.

§. 9. Als Landesangelegenheiten werden durch die Reichsverfassung erklärt:

I. Alle Anordnungen in Betreff

1. der Landescultur;

2. der öffentlichen Bauten, welche aus Landesmitteln bestritten werden;

3. der Wohlthätigkeitsanstalten im Lande;

4. des Voranschlages und der Rechnungslegung des Landes; sowohl

a) rücksichtlich der Landeseinnahmen aus der Verwaltung des dem Lande gehörigen Vermögens, der Besteuerung für Landeszwecke und der Benützung des Landescredits, als

b) der ordentlichen und ausserordentlichen Landesausgaben.

II. Die näheren Anordnungen inner den Gränzen der Reichsgesetze in Betreff

1. der Gemeindeangelegenheiten;

2. der Kirchen- und Schulangelegenheiten;

3. der Vorspannsleistung, dann der Verpflegung und Bequartierung des Heeres; endlich

III. Die Anordnungen über jene Gegenstände, welche durch Reichsgesetze dem Wirkungskreise der Landesgewalt zugewiesen werden.

§. 10. Die zum Wirkungskreise der Landesvertretung gehörigen Befugnisse werden entweder durch den Landtag selbst, oder durch den Landesausschuss geübt.

III. Von dem Landtage.

§. 11. Der Landtag des Herzogthums Bukowina wird mit Beachtung aller Landesinteressen zusammengesetzt, und besteht aus vier und zwanzig Abgeordneten, nämlich:

- a) z siedmiu posłów z najwyżej w kraju opodatkowanych
- b) z pięciu posłów z miast, w ustawie wyborczej wymienionych, osobne prawo do wyboru mających:
- c) z dwunastu posłów z gmin pozostałych.

§. 12. Powołanie posłów do sejmiku krajowego dzieje się przez wybór bezpośredni.

Ustawa wyborcza dla księstwa Bukowiny zawiera bliższe postanowienia, tak co do porozdzielania posłów na powiaty wyborcze, utworzyć się mające, jak też co do postępowania przy wyborach.

§. 13. Prawo wyborcze ma w ogólności każdy obywatel państwa austriackiego, który pełnoletnim będąc, znajduje się w zupełnym używaniu praw cywilnych i politycznych, i który w księstwie Bukowiny albo opłaca roczną sumę podatku stałego w ustawie wyborczej ustanowioną, albo wedle postanowień ustawy wyborczej, z osobistej swej własności, posiada prawo wyboru do sejmiku krajowego.

§. 14. Ażeby kto do sejmiku krajowego mógł być wybranym, musi sam posiadać prawo wybierania w jakiej klasie wyborców tego kraju, być płci męskiej, i przynajmniej od pięciu lat, wstecz licząc od dnia wyboru, obywatelem państwa austriackiego, nareszcie liczyć najmniej lat trzydzieści.

§. 15. Osoby, do których majątku konkurs otworzono (upadłość ogłoszono), tudzież takowe, których po ukończeniu postępowania konkursowego w dochodzeniu za wolne od winy nie uznano, nie mogą ani na członków sejmiku krajowego być wybrane, ani też, jeżeliby podczas otworzenia konkursu (ogłoszenia upadłości) posłami były, członkami pozostać sejmiku krajowego.

§. 16. Również też od wybieralności i od prawa, być członkami reprezentacji krajowej wykluczone są osoby, które za winne uznano zbrodni lub wynikłego z chciwości zysku, lub publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia albo przestępstwa takowego, lub też które dla innego jakiego praw przestąpienia osądzono najmniej na półroczną karę na wolności.

Osoby, w skutek oskarżenia o zbrodnię lub wykroczenie, z chciwości zysku wynikłe, lub publiczną obyczajność naruszające, lub też o takie przestępstwo, w inkwizycyi zostające, nie mają żadnego prawa do udziału w posiedzeniach sejmiku krajowego, dopóki sądowy wyrok nie okaże, czyli one obieralność do sejmiku krajowego utraciły, lub też takową utrzymały.

§. 17. Członkowie sejmiku krajowego wybrani będą na ciąg lat sześciu, po sobie następujących.

Wybory posłów na sejmik krajowy nie mogą być przez wyborców odwołane.

Z końcem trzeciego roku, licząc od pierwszego po powszechnym wyborze następnego sejmiku krajowego, ma wystąpić połowa posłów, a to tak z ciała wyborczego najwyżej opodatkowanych jako też miejsc, osobno do wyboru uprawnionych, i gmin wiejskich; taż potem zastąpioną będzie nowymi wyborami, w dotyczącem ciele wyborczem przedsięwziąć się mającemi.

Pierwszą razą będą przez los oznaczeni ci, którzy wystąpić mają, przy czem też, jeżeliby liczba posłów jakiego ciała wyborczego przez dwa niebyła podzielna, mniejsza połowa wystąpić będzie winna. Na przyszłość zawsze ci występują, którzy przed sześcią laty wybranymi zostali. Do wystąpienia przeznaczeni posłowie, dopóty

- a) aus sieben Abgeordneten der Höchstbesteuerten des Landes;
- b) aus fünf Abgeordneten der durch die Wahlordnung bezeichneten besonders wahlberechtigten Orte;
- c) aus zwölf Abgeordneten der übrigen Gemeinden

§. 12. Die Abgeordneten zum Landtage werden durch unmittelbare Wahl berufen.

Die Wahlordnung für das Herzogthum Bukowina enthält die näheren Bestimmungen sowohl über die Vertheilung der Abgeordneten auf die zu bildenden Wahlbezirke, als über das Verfahren bei der Wahl.

§. 13. Wahlberechtigt ist im Allgemeinen jeder österreichische Reichsbürger, welcher grossjährig und im vollem Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist, und im Herzogthume Bukowina entweder den durch die Wahlordnung festgesetzten Jahresbetrag an directer Steuer zahlt, oder nach den Bestimmungen der Wahlordnung vermöge seiner persönlichen Eigenschaft das Wahlrecht zum Landtage besitzt.

§. 14. Um in den Landtag gewählt werden zu können, muss man selbst in einer Wählerclassen des Landes wahlberechtigt, männlichen Geschlechtes, seit wenigstens fünf Jahren, vom Wahltag zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger, und mindestens dreissig Jahre alt seyn.

§. 15. Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, und solche, die nach gepflogener Concursverhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden, können weder zu Mitgliedern des Landtages gewählt werden, noch, wenn sie zur Zeit des Ausbruches des Concurses Abgeordnete sind, Mitglieder des Landtages bleiben.

§. 16. Eben so sind von der Wahlbarkeit und von dem Rechte, Mitglieder der Landesvertretung zu seyn, ausgeschlossen jene Personen, welche eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt, oder welche wegen einer andern Gesetzübertretung zu einer mindesten halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

Personen, welche über eine Anklage wegen eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung in Untersuchung stehen, haben kein Recht, an den Landtagssitzungen Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie die Wahlbarkeit für den Landtag verloren oder behalten haben.

§. 17. Die Mitglieder des Landtages werden auf die Dauer von sechs auf einander folgenden Jahren gewählt.

Die Wahlen der Abgeordneten zum Landtage können von den Wählern nicht widerrufen werden.

Am Ende des dritten Jahres, von dem ersten nach allgemeiner Wahl erfolgten Zusammenritte des Landtages an gerechnet, hat die Hälfte der Abgeordneten, und zwar sowohl des Wahlkörpers der Höchstbesteuerten, als jener der besonders wahlberechtigten Orte und der Landgemeinden auszuscheiden, und wird durch neue in dem betreffenden Wahlkörper vorzunehmende Wahlen ersetzt.

Das erste Mal werden die Austretenden durch das Los bestimmt, und es hat dabei, wenn die Anzahl der Abgeordneten eines Wahlkörpers nicht durch zwei theilbar ist, die kleinere Zahl auszuscheiden. In der Folge treten immer diejenigen aus, welche sechs Jahre vorher gewählt worden waren. Die zum Austritte bestimmten Abgeordneten behalten ihre Stellen als Mitglieder

w swych posadach jako członkowie sejmu krajowego i wydziału, do którego są wybrani, pozostaną, dopóki nie nastąpią nowe wybory na te posady.

Nowe wybory członków wydziału, do wystąpienia przeznaczonych, nastąpić mogą dopiero przy najpierwszem zebraniu się sejmu krajowego po odbytych nowych wyborach dla samego sejmu krajowego.

Występujący członkowie sejmu krajowego na nowo są obieralnymi

Wybory uzupełniające, przedsiębrane w celu obsadzenia miejsc opróżnionych z powodu śmierci albo wystąpienia lub wykluczenia w przeciągu czasu między jednym a drugim odnowienia terminem, ważne są tylko do pierwszego najbliższego regularnego terminu; wybrany znowu w tym czasie występuje, w którym ten, na miejsce, którego wybrany został, byłby wystąpić musiał.

§. 18. Jeżeli kto, urząd publiczny piastujący, do sejmu krajowego wybranym został, takowemu urlop bez wszelkiej trudności udzielonym będzie.

§. 19. Członkowie sejmu krajowego dostają ryczałtowe wynagrodzenie (pauszale) za koszta podróży i pobytu podczas sejmowania.

Pokrycie tego wynagrodzenia kosztem kraju ma być zastąpione.

Wysokość kwoty wynagrodzenia tego wyznaczoną będzie ustawą krajową, a zanim ta do skutku przyjdzie, drogą rozporządzenia.

§. 20. Posłom do sejmu krajowego obranym, nie wolno żadnemu przyjmować instrukcyi, i ci prawo głosowania tylko osobiście wykonywać mogą.

§. 21. Cesarz corocznie zwołuje sejm krajowy, a to z reguły w Listopadzie, i na czterotygodniowy przeciąg czasu.

Oprócz tego może sejm krajowy także i do nadzwyczajnego sejmowania być zwołany, w celu przedsiębrania szczególnych czynności lub obradowania nad specjalnemi przedstawieniami.

§. 22. Sejm krajowy nie może jednocześnie z sejmem państwa być zebrany.

§. 23. Sejm krajowy będzie z reguły do Czerniowiec zwoływany, może jednak do innego miejsca w księstwie Bukowiny być zwołany.

§. 24. Wszyscy posłowie stanowią w sejmie krajowym jedno zgromadzenie

§. 25. Każdy poseł ma na wstępie do sejmu krajowego złożyć przysięgę wierności Cesarzowi, i tak na konstytucję państwa, jak też na konstytucję krajową.

§. 26. Sejmowi krajowemu przysłuża prawo rozpoznawania wykazów wyborczych nowo-wstępujących członków, jako też orzekania względem przypuszczenia takowych, w miarę postanowień, zawartych w konstytucyi krajowej i w ustawie wyborczej, tak co do czynnego i biernego wyborowego uzdolnienia, jak co do postępowania przy wyborze.

§. 27. Sejm krajowy mianuje na czas sejmowania Prezesa swego i Wice-Prezesa bezwzględną głośów większością.

§. 28. Posiedzenia sejmu krajowego są jawne.

Tajne posiedzenia, w ten czas mają miejsce, jeżeli tego albo prezes albo najmniej pięciu członków żądają, i jeżeli sejm krajowy po oddaleniu słuchaczy za tem się oświadczy.

§. 29. Petycye wtedy tylko sejm krajowy przyjmować może, jeżeli są przez którego z członków podane.

des Landtages und des Ausschusses, in den sie gewählt sind, in so lange, bis die neuen Wahlen für diese Stellen stattgefunden haben.

Die Neuwahlen für die zum Austritte bestimmten Ausschussmitglieder, dürfen jedoch erst bei dem nächsten Zusammentritte des Landtages nach erfolgter Vornahme der Neuwahlen für den Landtag selbst stattfinden.

Die austretenden Landtagsmitglieder sind wieder wählbar.

Die Ergänzungswahlen, welche zur Besetzung der durch den Tod oder Austritt, oder Ausschliessung in der Zwischenzeit von einem Erneuerungstermine zu anderen erledigten Stellen vorgenommen werden, gelten nur bis zum nächsten regelmässigen Termine, der Gewählte tritt zu jener Zeit wieder aus, in welcher derjenige, an dessen Stelle er gewählt wurde, hätte austreten müssen.

§. 18. Wenn Jemand, der ein öffentliches Amt bekleidet, in den Landtag gewählt wird, so wird ihm der Urlaub ohne weiteres ertheilt.

§. 19. Die Mitglieder des Landtages erhalten ein Entschädigungspauschale für die Kosten der Reise und des Aufenthaltes während der Session.

Der Aufwand für diese Entschädigung ist aus Landesmitteln zu bestreiten.

Die Höhe der Entschädigung wird durch ein Landesgesetz und bis zu dessen Zustandekommen im Verordnungswege bestimmt.

§. 20. Die in den Landtag gewählten Abgeordneten dürfen keine Instructionen annehmen, und ihr Stimmrecht nur persönlich ausüben.

§. 21. Der Kaiser beruft den Landtag jährlich, und zwar in der Regel im November und auf die Dauer von vier Wochen.

Ausserdem kann der Landtag, um besondere Acte vorzunehmen oder specielle Vorlagen zu berathen, auch zu einer ausserordentlichen Session zusammenberufen werden.

§. 22. Der Landtag darf nicht gleichzeitig mit dem Reichstage versammelt seyn.

§. 23. Der Landtag wird in der Regel nach Czernowitz berufen, kann aber auch an einen anderen Ort innerhalb des Herzogthums Bukowina berufen werden.

§. 24. Sämmtliche Abgeordnete bilden im Landtage Eine Versammlung.

§. 25. Jeder Abgeordnete hat bei dem Eintritte in den Landtag den Eid der Treue dem Kaiser und sowohl auf die Reichs- als auf die Landesverfassung zu leisten.

§. 26. Dem Landtage steht das Recht zu, die Wahlausweise der neu eintretenden Mitglieder zu prüfen, und über deren Zulassung nach Massgabe der bezüglich der activen und passiven Wahlbefähigung und bezüglich des Verfahrens bei der Wahl in der Landesverfassung und in der Wahlordnung enthaltenen Normen zu entscheiden.

§. 27. Der Landtag ernennt durch absolute Stimmenmehrheit seinen Präsidenten und Vicepräsidenten für die Dauer von drei Jahren.

§. 28. Die Landtagssitzungen sind öffentlich.

Nicht öffentliche Sitzungen finden statt, wenn entweder der Präsident oder wenigstens fünf Mitglieder es verlangen, und nach Entfernung der Zuhörer der Landtag sich dafür entscheidet.

§. 29. Bittschriften darf der Landtag nur annehmen, wenn sie ihm durch ein Mitglied überreicht werden.

Deputacye nie mogą ani przed sejm krajowy być przypuszczane, ani przez oddział lub też wydział onegoż przyjmowane.

§. 30. Do stanowienia uchwały potrzeba obecności większej ilości konstytucyjnych członków sejmu krajowego, ważność zaś uchwały wymaga bezwzględnej większości głosów obecnych.

Przy równości głosów, ma się wniosek, pod obradę wzięty, uważać za odrzucony.

§. 31. Tajne głosowanie za zwyczaj miejsca nie ma.

Wyjątki względem przedsiębrać się mających wyborów, lub obsadzeń, zostawiają się regulaminowi o sprawowaniu interesów.

Ustawa o wyborach na sejm państwa postanowi, w jaki sposób posłowie do wyższej Izby sejmu państwa przez sejm krajowy wybrani będą.

§. 32. Namiestnikowi księstwa Bukowiny lub zesłanym przez niego komisarzom służy prawo, na posiedzeniach sejmu krajowego zasiadać, i każdego czasu głos zabierać; w głosowaniu tedy tylko udział biorą, jeżeli są członkami sejmu krajowego.

§. 33. Bliższe postanowienia, dotyczące się załatwienia interesów sejmu krajowego zawiera regulamin o sprawowaniu interesów.

Tenże, dopóki nie zostanie ustanowiony w obrębach zasad, konstytucyjną krajową oznaczonych, będzie ustawą krajową uregulowanym w drodze rozporządzeń.

§. 34. Cesarz wykonywa wspólnie z sejmem krajowym władzę prawodawczą w sprawach krajowych.

§. 35. Prawo proponowania ustaw w sprawach krajowych przysłuza Cesarzowi, jako też i sejmowi krajowemu.

§. 36. Do każdej krajowej ustawy potrzebna jest zgodność Cesarza i sejmu krajowego.

Wnioski ku wydaniu ustaw, które przez Cesarza albo przez sejm krajowy odrzucone zostały, nie mogą w czasie tego samego sejmowania znowu być wytaczane.

§. 37. Jeżeli sejm krajowy nie jest zebrany, a zachodzi potrzeba nagłych, ustawami nieprzewidzianych środków, grożąca niebezpieczeństwem ze zwłoki dla księstwa Bukowiny, natenczas ma Cesarz prawo, potrzebne zaprowadzić rozrządzenia z prowizoryczną prawomocnością, pod odpowiedzialnością ministerstwa, wszakże z obowiązkiem wyłożenia w tym względzie powodów i skutków najpierwszemu sejmowi krajowemu.

§. 38. Stósownie do §§. 35 i 36 konstytucyi państwa, i o ile takowa rozporządza, należą w obrębach ustaw państwa, do zakresu działalności sejmu krajowego, mianowicie także prawne postanowienia, dotyczące rozdrobnienia i połączenia gruntów, zakładów zwilżania pól, instytucyj kredytu krajowego i asekuracji krajowych, wywłaszczenia dla celów kultury krajowej, lub dla publicznych budowli krajowych, zakładów, kosztem krajowym utworzonych lub utrzymywanych, w celu podźwignienia sztuk i nauk, niemniej produkcji pierwotnej i wewnętrznego obrotu w kraju, budowli publicznych dla celów krajowych i kosztem krajowym przedsiębranych, osobliwie dla rzeczy komunikacji krajowej i dla instytucyj krajowych, tudzież zaopatrywania ubogich, o ile toż nieprzypada zastępstwu gminy miejscowej, lub powiatowej, nakoniec fundacyj, prebend i krajowych zakładów dobroczynności, o ile takowe dotacyi z funduszw

Deputationen dürfen weder auf dem Landtage zugelassen, noch von einer Abtheilung oder einem Ausschusse desselben angenommen werden.

§. 30. Zur Beschlussfassung ist die Anwesenheit der Mehrzahl der verfassungsmässigen Landtagsmitglieder, und zur Gültigkeit eines Beschlusses die absolute Stimmenmehrheit der Anwesenden erforderlich.

Bei Stimmengleichheit ist der in Berathung gezogene Antrag als verworfen anzusehen.

§. 31. Geheime Stimmgebung findet in der Regel nicht statt.

Die Ausnahmen in Betreff vorzunehmender Wahlen oder Besetzungen bleiben der Geschäftsordnung vorbehalten.

Die Reichstagswahl-Ordnung wird bestimmen, auf welche Art die Abgeordneten für das Oberhaus des Reichstages von dem Landtage gewählt werden.

§. 32. Der Statthalter des Herzogthums Bukowina und die von ihm abgeordneten Commissäre haben das Recht, im Landtage zu erscheinen und jederzeit das Wort zu nehmen; an den Abstimmungen nehmen sie nur Theil, wenn sie Mitglieder des Landtages sind.

§. 33. Die näheren Bestimmungen über die Art der Geschäftsbehandlung des Landtages enthält die Geschäftsordnung.

So lange diese nicht innerhalb der durch die Landesverfassung bestimmten Grundsätze durch ein Landesgesetz festgestellt ist, wird sie im Verordnungswege geregelt.

§. 34. Der Kaiser, im Vereine mit dem Landtage, übt die gesetzgebende Gewalt in Landesangelegenheiten.

§. 35. Dem Kaiser, so wie dem Landtage steht das Recht zu, in Landesangelegenheiten Gesetze vorzuschlagen.

§. 36. Zu jedem Landesgesetze ist die Uebereinstimmung des Kaisers und des Landtages erforderlich.

Anträge auf Erlassung von Gesetzen, welche durch den Kaiser oder den Landtag abgelehnt worden sind, können in derselben Session nicht wieder vorgebracht werden.

§. 37. Wenn der Landtag nicht versammelt ist, und dringende, in den Gesetzen nicht vorhergesehene Massregeln mit Gefahr auf dem Verzuge für das Herzogthum Bukowina erforderlich sind, so ist der Kaiser berechtigt, die nöthigen Verfügungen unter Verantwortlichkeit des Ministeriums mit provisorischer Gesetzeskraft zu treffen; jedoch mit der Verpflichtung, darüber dem nächsten Landtage die Gründe und Erfolge darzulegen.

§. 38. Nach Massgabe der §§. 35 und 36 der Reichsverfassung, und so weit es dieselbe anordnet, inner den Gränzen der Reichsgesetze, gehören zum Wirkungskreise des Landtages namentlich auch die gesetzlichen Bestimmungen über Grundzerstückungen und Zusammenlegungen, über Bewässerungsanlagen, über Landescredits- und Landes-Assecuranz-Anstalten, über die Expropriation zu Landesculturzwecken, oder zu öffentlichen Landesbauten, über die aus Landesmitteln gegründeten oder erhaltenen Anstalten zur Beförderung der Künste und Wissenschaften, der Urproduction und des Verkehrs im Innern des Landes, über öffentliche, zu Landeszwecken und aus Landesmitteln unternommene Bauten, insbesondere für das Landes-Communicationswesen und für Landesinstitute, ferner über die Armen-Versorgung, so weit sie nicht der Vertretung der Orts- oder Bezirksgemeinde anheimfällt, endlich über die Stiftungen, Pfründen und Wohlthätigkeits-Anstalten des Landes, in so ferne sie die Dotirung aus Landesmit-

krajowych wymagają, nienaruszając rozporządzeń, zaprowadzonych przez założycieli co do nadawania, zarządu i użycia.

§. 39. Gospodarstwo krajowe co rok się urządzi ustawą krajową podług budżetu, wszystkie dochody i wydatki uwidoczniającego, i przez namiestnika sejmowi krajowemu przedkładanego.

§. 40. Dochody krajowe wpływają z opodatkowania dla celów krajowych, z użycia kredytu krajowego i z zarządu majątkiem, do kraju należącym.

Opodatkowanie dla celów krajowych i użycie kredytu krajowego jest przedmiotem ustawodawstwa krajowego.

Sejm krajowy czuwa nad zachowaniem, zarządem i obrachowaniem majątku i dochodów kraju.

§. 41. Summy podług budżetu, przeznaczone do pokrycia wewnętrznego gospodarstwa zastępstwa krajowego, wydziałowi krajowemu, summy zaś, dla innych celów krajowych, namiestnikowi do dyspozycji będą oddane.

§. 42. Ogólny rachunek z gospodarstwa krajowego i wykazy tak stanu majątku jak rzeczy kredytowej kraju, corocznie sejmowi krajowemu przedkładane będą.

Przewyżki budżetu mają następnie do uznania ze strony sejmu krajowego być przedłożone.

§. 43. Działalność sejmu krajowego w sprawach gminnych uregulowaną będzie ustawą gminną i osobnemi statutami gminnemi.

§. 44. Konstytucyjne sejmu krajowego prawo czuwania nad wykonywaniem ustaw krajowych, sejm krajowy w ten sposób wykonywa, iż takowy, skoro otrzyma wiadomość o niestosownem wykonywaniu ustaw krajowych, przeciw temu zażalenie swe wraz z wnioskiem ku zaradzeniu do namiestnika lub do ministeryum podaje.

§. 45. Celem uskutecznienia przedsięwzięć kosztem krajowym, zwłaszcza przy znaczniejszych budowlach lub przy utworzeniu ważnych zakładów, może sejm krajowy, za przyzwoleniem władzy wykonawczej, ustanowić komisye specjalne, albo z grona sejmu krajowego, albo przez przyzwanie ku temu osobnych zaufania mężów.

§. 46. W sprawach państwa, dotyczących kraju koronnego, przystoi sejmowi krajowemu, na wezwanie ze strony władzy wykonawczej, obradować nad potrzebami i życzeniami kraju i wnioski swe przez namiestnika podawać.

§. 47. Cesarz odracza i zamyka sejm krajowy i może każdego czasu rozwiązanie onegoż zarządzić.

Rozpoczęcie nowych wyborów ma się w razie jego rozwiązania w taki zarządzić sposób, ażeby zebranie nowo-wybranego zgromadzenia do najbliższego regularnego terminu sejmowania nastąpić mogło.

§. 48. Sejm krajowy może się na ośm dni odroczyć. Do dłuższego odroczenia winien sejm o zezwolenie Cesarza upraszać.

Samowolnie nie wolno sejmowi krajowemu zbierać się, ani też po odroczeniu, zamknięciu lub rozwiązaniu sejmu krajowego nadal zgromadzonem zostawać.

teln in Anspruch nehmen, unvorgegriffen der von den Stiftern bezüglich der Verleihung, Verwaltung und Verwendung getroffenen Verfügungen.

§. 39. Der Landeshaushalt wird nach einem Voranschlage, der alle Einnahmen und Ausgaben ersichtlich macht, und durch den Statthalter dem Landtage vorgelegt wird, jährlich durch ein Landesgesetz festgestellt.

§. 40. Die Landeseinnahmen fliessen aus der Besteuerung zu Landes Zwecken, aus der Benützung des Landescredits und aus der Verwaltung des dem Lande gehörigen Vermögens.

Die Besteuerung zu Landes Zwecken und die Benützung des Landescredits ist Gegenstand der Landesgesetzgebung.

Der Landtag überwacht die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Vermögens und der Einkünfte des Landes.

§. 41. Die nach dem Voranschlage zur Deckung des inneren Haushaltes der Landesvertretung bestimmten Beträge werden dem Landesausschusse, und die für andere Landes Zwecke bestimmten Summen dem Statthalter zur Verfügung gestellt.

§. 42. Die allgemeine Rechnung über den Landeshaushalt und die Ausweise über den Stand des Landesvermögens und Landes-Creditswesens werden jährlich dem Landtage vorgelegt.

Überschreitungen des Voranschlages sind der nachträglichen Anerkennung von Seite des Landtages zu unterziehen.

§. 43. Die Wirksamkeit des Landtages in Gemeindeangelegenheiten wird durch das Gemeindegesetz und durch die besonderen Gemeindestatuten geregelt.

§. 44. Das verfassungsmässige Recht des Landtages, die Ausführung der Landesgesetze zu überwachen, wird vom Landtage in der Art geübt, dass derselbe, wenn er von einer ungehörigen Vollziehung der Landesgesetze Kenntniss erhält, die Beschwerde darüber und den Antrag auf Abhilfe bei dem Statthalter oder bei dem Ministerium einbringt.

§. 45. Zur Ausführung von Unternehmungen auf Kosten des Landes, besonders bei bedeutenderen Bauten oder bei Errichtung wichtiger Anstalten, können von dem Landtage, mit Zustimmung der vollziehenden Gewalt, Specialcommissionen entweder aus der Mitte des Landtages oder durch Berufung besonderer Vertrauensmänner bestellt werden.

§. 46. In den das Kronland betreffenden Reichsangelegenheiten steht es dem Landtage zu, über Aufforderung von Seite der vollziehenden Reichsgewalt die Bedürfnisse und Wünsche des Landes zu berathen und seine Vorschläge durch den Statthalter zu erstatten.

§. 47. Der Kaiser vertagt und schliesst den Landtag und kann zu jeder Zeit die Auflösung desselben anordnen.

Im Falle der Auflösung ist die Einleitung zu den Wahlen in der Art zu treffen, dass der Zusammentritt der neugewählten Versammlung bis zu der nächsten regelmässigen Sitzungszeit stattfinden kann.

§. 48. Der Landtag kann sich auf acht Tage vertagen. Zu einer längeren Vertagung hat er die Genehmigung des Kaisers anzusuchen.

Eigenmächtig darf der Landtag sich nicht versammeln, auch nach der Vertagung, dem Schlusse oder der Auflösung des Landtages nicht ferner versammelt bleiben.

IV. O wydziale krajowym.

§. 49. Wydział krajowy składa się z czterech członków.

Jednego członka wybierają posłowie, wybrani przez klasę wyborców najwyżej opodatkowanych (§. 11, a), jednego członka wybierają posłowie, wybrani w miejscach, osobne prawo do wyboru mających (§. 11, b), a jednego członka wybierają posłowie gmin wiejskich (§. 11, c), z grona sejmu krajowego. Ostatniego członka wydziału wybiera zgromadzenie sejmu krajowego z pośród siebie.

Każdy taki wybór odbywa się bezwzględna głosujących większością.

Jeżeli przy pierwszym i drugim wybieraniu bezwzględna większość do skutku nie przysłała, ma się przedsięwziąć ściślejszy wybór między onymi dwoma posłami, którzy przy drugim wybieraniu najwięcej głosów otrzymali.

W razie równości głosów, los stanowi.

§. 50. Oprócz czterech członków wydziału wybrani będą czterej zastępcy w równy sposób, jak członkowie wydziału.

Zastępca ma wstąpić w miejsce owego członka wydziału, na zastępcę którego wybranym został, jeżeli tenże członek w czasie, gdy sejm krajowy nie jest zgromadzony, ze świata zeszedł, na dłuższy czas w zajmowaniu się interesami wydziałowemi przeszkodzonym jest, lub wystąpić musi.

Jeżeli sejm krajowy jest zgromadzony, tedy na miejsce stale brakującego członka wydziału, nowy wybór przedsięwziętym będzie.

§. 51. Członkowie wydziału krajowego obowiązani są w Czerniowcach zamieszkiwać.

Oni z funduszu krajowego roczne pobierają wynagrodzenie, którego summa ustawą krajową będzie wyznaczona.

§. 52. Wydział krajowy obiera prezydującego z grona swego zawsze na ciąg lat trzech.

Wrazie czasowego przeszkodzenia prezydującego prezyduje przy posiedzeniach wydziału członek najstarszy.

§. 53. Do ważności jakiej decyzji potrzebna jest obecność najmniej trzech członków wydziału.

- Uchwały zapadają bezwzględna głosów większością członków obecnych.

Prezydujący ma prawo spólnie głosować.

§. 54. Zakres działania wydziału obejmuje następujące interesa:

- a) Wydział krajowy zająć się ma potrzebnymi przygotowaniem dla odbywania sejmu krajowego, tudzież wyszukaniem, utrzymaniem w stanie należytem i urządzeniem miejscowości dla (reprezentacyi) zastępstwa krajowego, jako dla bezpośrednio temuz podwładnych urzędów i organów przeznaczonych.
- b) Wydział krajowy ma dla sejmu krajowego zbierać wykazy i wyjaśnienia, w sprawach krajowych zażądane i temuz takowe przedłożyć, tudzież za zleceniem sejmu krajowego prawodawcze projekta w sprawach krajowych ułożyć i pod obradę wziąć.
- c) Wydział krajowy ma prawo, jeżeli sejm krajowy nie jest zgromadzony, sprawozdania i wnioski w sprawach krajowych do namiestnika albo przez tegoż do ministerswa podawać.

IV. Von dem Landesausschuss

§. 49. Der Landesausschuss besteht aus vier Mitgliedern.

Ein Mitglied wird durch die von der Wählerklasse der Höchstbesteuerten (§. 11, a) gewählten Abgeordneten, Ein Mitglied durch die in den besonders wahlberechtigten Orten (§. 11, b) gewählten Abgeordneten, und Ein Mitglied durch die Abgeordneten der Landgemeinden (§. 11, c) aus der Mitte des Landtages gewählt. Das letzte Ausschussmitglied wird von der Landtagsversammlung aus ihrer Mitte gewählt.

Jede solche Wahl geschieht durch absolute Mehrheit der Stimmenden.

Kommt bei der ersten und zweiten Wahlhandlung keine absolute Mehrheit zu Stande, so ist die engere Wahl zwischen jenen beiden Abgeordneten vorzunehmen, welche bei der zweiten Wahlhandlung die meisten Stimmen erhalten haben.

Bei Stimmengleichheit entscheidet dann das Los.

§. 50. Ausser den vier Mitgliedern des Ausschusses werden vier Ersatzmänner auf gleiche Weise, wie die Ausschussmitglieder gewählt.

Der Ersatzmann hat an die Stelle jenes Ausschussmitgliedes, zu dessen Stellvertreter er gewählt wurde, einzutreten, wenn dasselbe, während der Landtag nicht versammelt ist, mit Tod abgeht, auf längere Zeit an der Besorgung der Ausschussgeschäfte verhindert ist, oder auszutreten hat.

Ist der Landtag versammelt, so wird für das bleibend abgängige Ausschussmitglied eine neue Wahl vorgenommen.

§. 51. Die Mitglieder des Landesausschusses sind verpflichtet, ihren Aufenthalt in Czernowitz zu nehmen.

Sie erhalten eine jährliche Entschädigung aus Landesmitteln, deren Betrag durch ein Landesgesetz bestimmt wird.

§. 52. Der Landesausschuss wählt für die Dauer von je drei zu drei Jahren den Vorsitzenden aus seiner Mitte.

Bei zeitweiliger Verhinderung des Vorsitzenden præsidiert das älteste Mitglied den Ausschuss-Sitzungen.

§. 53. Zur Giltigkeit einer Entscheidung ist die Anwesenheit von wenigstens drei Ausschussmitgliedern erforderlich.

Die Beschlüsse werden mit absoluter Stimmenmehrheit der unwesenden Mitglieder gefasst. Der Vorsitzende hat das Recht mitzustimmen.

§. 54. Der Wirkungskreis des Ausschusses umfasst folgende Geschäfte:

- a) Der Landesausschuss hat die nöthigen Vorbereitungen für die Abhaltung der Landtags-sitzungen und die Ausmittlung, Instandhaltung und Einrichtung der für die Landesvertretung und die ihr unmittelbar unterstehenden Aemter und Organe bestimmten Räumlichkeiten zu besorgen.
- b) Der Landesausschuss hat dem Landtage die in Bezug auf Landesangelegenheiten geforderten Nachweisungen und Auskünfte zu sammeln und vorzulegen, und über Auftrag des Landtages legislative Vorlagen in Landesangelegenheiten zu entwerfen und zu beraten.
- c) Er ist berechtigt, wenn der Landtag nicht versammelt ist, Berichte und Anträge über Landesangelegenheiten an den Statthalter oder durch denselben an das Ministerium zu richten.

- d) We ważnych sprawach administracyi krajowej, albo w przypadkach wydania prowizorycznych ustaw krajowych (§. 37.) ma wydział krajowy swe zdanie dać, jeżeli do tego przez namiestnika będzie zawezwanym.
- e) Wydział krajowy czuwa nad zachowaniem, zarządem i obrachowaniem majątku krajowego i dochodów krajowych, i wykonywa dozór nad rzeczą, dotyczącą długów i kredytu krajowego.
- f) Kasa krajowa, do której wszystkie dochody krajowe (§. 40.) wpływają i z której wszystkie wydatki na cele krajowe zastąpione być mają, równie tak, jak archiwum krajowe i rejestratura krajowa bezpośrednio wydziałowi krajowemu podlega
- g) Jeżeliby w nadzwyczajnych, budżetem krajowym nieprzeszereżonych przypadkach, miały być łożone wydatki na cele krajowe, może namiestnik do tego użyć pieniędzy, w kasie krajowej do dyspozycyi znajdujących się, wszakże tylko za porozumieniem się z wydziałem krajowym.
- h) Wydział krajowy co rok winien ułożyć budżet summy, potrzebnych dla zastępstwa krajowego, jego urzędników, sług, budynków i urzędzeń, w ogóle na całe jego wewnętrzne gospodarstwo, i takowy namiestnikowi przedłożyć do wciągnięcia go do ogólnego budżetu krajowego.

Równie też należy do wydziału krajowego czuwać nad użyciem i obrachowaniem tych pieniędzy;

- i) Wydział krajowy ma nadzór nad urzędnikami i sługami, bezpośrednio pod zastępstwem krajowym zostającymi, i zarządza dyscyplinarnem z nimi postępowaniem, ich umieszczeniem, suspendowaniem, oddaleniem i przeniesieniem onych na stan spoczynku, w miarę norm, w tym względzie istniejących.
- k) Wydział krajowy ma oprócz tego zająć się temi interesami, które, co się tycze Bukowiny, załatwiać miał dawniejszy galicyjski wydział stanów krajowych.

§. 55. Postanowienie, czyli i jakie inne interesa wydziałowi krajowemu przekazać należy, pozostawia się prawodawstwu krajowemu.

Prawo udziału w ustawodawstwie co do spraw krajowych nie przysługują wydziałowi.

§. 56. Wydział krajowy za swe interesów sprawowanie odpowiedzialnym jest sejmowi krajowemu.

§. 57. Wykonanie uchwał, przez wydział krajowy w konstytucyjnym działaniu obrębie wydanych, a nie samego tylko wewnętrznego gospodarowania zastępstwa krajowego dotyczących, przystoi władzy wykonawczej.

§. 58. Wydział krajowy zostaje z sejmem krajowym i z ustanowionemi przez niego wedle §. 54. organami, w bezpośrednim urzędowania stosunku.

Z organami, przez władzę wykonawczą do wykonania ustaw krajowych i uchwał zastępstwa krajowego ustanowionemi, zostaje wydział, tylko przez namiestnika w związku.

Do tegoż stosuje wydział wszelkie swe podania i przedłożenia, i przez tegoż dochodzą wydziału rozrządzenia władzy wykonawczej.

§. 59. Wszelkie uchwały wydziału krajowego namiestnikowi udzielają się.

- d) Ueber wichtige Landesverwaltungs-Angelegenheiten, oder in Fällen der Erlassung provisorischer Landesgesetze (§. 37) hat der Landesausschuss sein Gutachten abzugeben, wenn er dazu vom Statthalter aufgefordert wird.
- e) Der Landesausschuss sorgt für die Verwahrung, Verwaltung und Verrechnung des Landesvermögens und der Landeseinkünfte, und übt die Aufsicht über das Schulden- und Creditswesen des Landes.
- f) Die Landescasse, in welche alle Einkünfte des Landes (§. 40) einzufließen haben, und woraus alle Ausgaben für Landeszwecke zu bestreiten sind, ist eben so wie die Landtagsarchive und Registraturen unmittelbar dem Landesausschusse untergeordnet.
- g) Wenn in ausserordentlichen, im Landesvoranschlage nicht vorhergesehenen Fällen Ausgaben für Landeszwecke zu machen sind, kann der Statthalter die verfügbaren Gelder der Landescasse dazu nur im Einvernehmen mit dem Landesausschusse verwenden.
- h) Ueber die für die Landesvertretung, ihre Beamten, Diener, Gebäude und Einrichtungen, überhaupt für den ganzen inneren Haushalt erforderlichen Summen hat der Landesausschuss jährlich den Voranschlag zu verfassen und ihn dem Statthalter zur Einbeziehung in den allgemeinen Voranschlag des Landes zu übergeben.
- Eben so obliegt dem Landesausschusse die Sorge für die Verwendung und Verrechnung dieser Gelder.
- i) Der Landesausschuss führt die Aufsicht über die der Landesvertretung unmittelbar unterstehenden Beamten und Diener und verfügt über deren Disciplinarbehandlung, Anstellung, Suspendirung, Entlassung oder Versetzung in den Ruhestand nach Massgabe der hierüber bestehenden Normen.
- k) Der Landesausschuss hat ausserdem jene Geschäfte zu besorgen, welche dem früheren galizischen landständischen Ausschusse in den Beziehungen auf die Bukowina zur Besorgung oblagen.

§. 55. Die Bestimmung, ob und welche andere Geschäfte dem Landesausschusse zuzuweisen seien, bleibt der Landesgesetzgebung vorbehalten.

Das Recht der Theilnahme an der Gesetzgebung in Landesangelegenheiten steht dem Ausschusse nicht zu.

§. 56. Der Landesausschuss ist für seine Geschäftsführung dem Landtage verantwortlich.

§. 57. Die Ausführung der von dem Landesausschusse innerhalb des verfassungsmässigen Wirkungskreises erlassenen, und nicht bloss den inneren Haushalt der Landesvertretung betreffenden Entscheidungen, steht der vollziehenden Gewalt zu.

§. 58. Der Landesausschuss steht mit dem Landtage und mit den von ihm nach §. 54 bestellten Organen in unmittelbarer Geschäftsverbindung.

Mit den von der vollziehenden Gewalt zur Ausführung der Landesgesetze und der Entscheidungen der Landesvertretung bestellten Organen steht der Ausschuss nur durch den Statthalter in Verbindung.

An diesen hat er alle Eingaben und Vorlagen zu richten, und durch denselben gelangen die Verfügungen der vollziehenden Gewalt an den Ausschuss.

§. 59. Alle Entscheidungen des Landesausschusses werden dem Statthalter mitgetheilt.

Jeżeli namiestnik sędzi, że zarządzenia takowe sprzeczne są ustawie, winien wstrzymać wykonanie onychże i natychmiast o tem donieść ministerstwu, celem rozstrzygnięcia, przystojącego temuż wedle §. 89. konstytucyi państwa.

Jeżeli zaś namiestnik decyzye takowe uzna za sprzeczne z pospolitem dobrem kraju lub państwa, ma wykonanie tychże zawiesić, a powody tegoż natychmiast wydziałowi krajowemu udzielić.

Jeżeli wydział obstaje przy wykonaniu zarządzenia, a namiestnik nie widzi się być zaspokojonym przeciwnemi owegoż uwagami, tedy w przypadku, jeżeli sejm krajowy nie jest zgromadzony, winno się ministeryalnego zasięgnąć rozstrzygnięcia, w przeciwnym zaś razie przedmiot ten poddać pod uchwałę sejmu krajowego w miarę przystojącego mu zakresu działalności.

§. 60. Członkowie wydziału dopóty przy swym urzędzie zostają, dopóki trwa mandat ich jako posłów. Jeżeli w razie częściowego, co trzy lata przypadającego odnowienia (§. 17.) ma wystąpić członek wydziału, tenże urzędowanie swe we wydziale tak długo sprawować będzie, dopóki nie odbył się nowy wybór według przepisu §. 17. Podobnież w razie zupełnego rozwiązania sejmu krajowego wydział krajowy dopóty jeszcze w swej działalności pozostać winien, dopóki nowo wybrany sejm krajowy nowego nie ustanowi wydziału.

Jeżeli do sejmu krajowego znowu dawniejsi członkowie wydziału i zastępcy wybrani będą, może ich znowu sejm krajowy także do nowego powołać wydziału.

V. O sejmie krajowym jako reprezentacyi obwodowej

§. 61. We wszystkich sprawach, które §sem 62. przez ustawy za sprawy obwodowe uznano, ma sejm krajowy księstwa Bukowiny wykonywać oraz działalność zastępstwa obwodowego.

VI. Postanowienia ogólne.

§. 62. Zmiany konstytucyi krajowej mogą być zwyczajną prawodawstwa drogą wniesione na sejmie krajowym, który najpierw będzie zwołanym. Na następujących sejmach krajowych potrzeba do uchwały o takiej zmianie, obecności najmniej trzech czwartych części wszystkich posłów, a pozwolenia najmniej dwóch trzecich części obecnych.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Września w roku tysiąc osmset pięćdziesiątym, Naszego panowania drugim.

Franciszek Józef.

Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thunfeld. Thun. Schmerling. Csorich.

Findet der Statthalter solche Massregeln dem Gesetze widersprechend, so hat er die Ausführung desselben zu sistiren und sogleich dem Ministerium Behufs der nach §. 89 der Reichsverfassung ihm zustehenden Entscheidung davon die Anzeige zu machen.

Findet er aber solche Entscheidungen dem Gesamtwohle des Landes oder des Reiches widersprechend, so hat er den Vollzug einzustellen, und die Gründe davon sogleich dem Landesausschusse mitzutheilen.

Beharrt der Ausschuss auf der Ausführung der Massregel, und fühlt sich der Statthalter durch die Gegenbemerkungen desselben nicht beruhigt, so ist, wenn der Landtag nicht versammelt ist, die Entscheidung des Ministeriums einzuholen, sonst aber der Gegenstand der Schlussfassung des Landtages nach Massgabe des ihm zustehenden Wirkungskreises zu unterziehen.

§. 60. Die Mitglieder des Ausschusses bleiben so lange im Amte als ihr Mandat als Abgeordnete dauert. Trifft im Falle der von drei zu drei Jahren eintretenden theilweisen Erneuerung (§. 17) der Austritt ein Ausschussmitglied, so hat dieses seine Wirksamkeit im Ausschusse so lange fortzusetzen, bis die Neuwahl nach Vorschrift des §. 17 stattgefunden hat. Eben so hat im Falle einer gänzlichen Auflösung des Landtages der Landesausschuss noch so lange in Wirksamkeit zu bleiben, bis der neugewählte Landtag einen neuen Ausschuss eingesetzt hat.

Werden die früheren Ausschussmitglieder und Ersatzmänner wieder in den Landtag gewählt, so können sie von dem Landtage auch wieder in den neuen Ausschuss berufen werden.

V. Von dem Landtage als Kreisvertretung.

§. 61. Der Landtag des Herzogthums Bukowina hat zugleich in allen Angelegenheiten, welche §. 62 durch die Gesetze als Kreisangelegenheiten erklärt werden, die Wirksamkeit der Kreisvertretung zu üben.

VI. Allgemeine Bestimmungen.

§. 62. Aenderungen der Landesverfassung sollen in dem Landtage, welcher zuerst berufen wird, im gewöhnlichen Wege der Gesetzgebung beantragt werden können. In den folgenden Landtagen ist zu einem Beschlusse über solche Abänderung die Gegenwart von mindestens drei Viertheilen aller Abgeordneten und die Zustimmung von mindestens zwei Drittheilen der Anwesenden erforderlich.

So gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am neun und zwanzigsten September im Eintausend achthundert und fünfzigsten, Unserer Reiche im zweiten Jahre.

Franz Joseph.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun.
Schmerling. Csorich.**

Ustawa wyborcza sejmiku krajowego

dla

księstwa Bukowiny.

I. O powiatach wyborczych.

§. 1. Sejm krajowy księstwa Bukowiny składa się stósownie do §. 11. konstytucyi krajowej

- a) z siedmiu posłów z najwyżej opodatkowanych.
- b) z pięciu posłów miast i miasteczek targowych, niżej wymienionych, i
- c) z dwunastu posłów gmin pozostających.

§. 2. Dla wyborców z klasy najwyżej opodatkowanych stanowi całe księstwo Bukowiny jeden powiat wyborczy.

§. 3. Na posłów dla gmin miast i miasteczek targowych w mieście Czerniowcach dwóch posłów, w miastach Suczawie i Sereth, tudzież w miasteczku targowym Radautz, po jednemu posłowi wybrać należy.

Namiestnik w porozumieniu z przełożeniem gminy miasta Czerniowiec oznaczy, czyli wybór jego posłów w jednym, czy też w dwóch powiatach wyborczych przedsięwziętym, i jak w ostatnim razie powiaty wyborcze utworzone być mają

§. 4. Dla wyboru posłów gmin wiejskich, każdy z sześciu politycznych powiatów księstwa Bukowiny w ten sposób jeden powiat wyborczy stanowi, że ludność każdego powiatu, po odrzuceniu miejsc, osobno do wyboru uprawnionych, po dwóch posłów na sejm krajowy wybrać ma.

II. O prawie wyborczem.

§. 5. Wymogi do uprawnienia wyborczego są częścią ogólnę, t. j. takie, które każdy wyborca posiadać musi, częścią szczególnę, t. j. takie, które są potrzebne do wykonywania prawa wyborczego w jednej z wymienionych w §. 1. trzech klas wyborców.

§. 6. W ogólności ma każdy prawo do wyboru, który jest:

- a) obywatelem państwa austriackiego,
- b) pełnoletnim,
- c) w zupełnem znajduje się używaniu praw cywilnych i politycznych, i który
- d) albo opłaca w kraju koronnym pewną roczną kwotę podatku bezpośredniego (stałego), od posiadłości domowej lub gruntowej, od prowadzenia professyi, od dochodu duchownego lub świeckiego, która to kwota dla członków gminy miasta Czerniowiec najmniej na dziesięć złot. reńskich mon. konw., a dla członków innej gminy kraju koronnego najmniej na pięć złotych reńsk. mon. konw. ustanawia się, albo który, nieopłacając podatku bezpośredniego, według osobistej swej własności, w którejkolwiek gminie kraju koronnego stósownie do przepisów ustawy gminnej lub też osobnych statutów gminnych posiada czynne prawo wyboru.

Wszelakoż z uwagi na terażniejsze stosunki podatkowe ustanawia się wyjątkowo dla pierwszych, wedle niniejszej ustawy wyborczej przedsiębrać się mających wyborów, z zastrzeżeniem stanowczego w przyszłości uregulowania, że, jeżeli w jakiej

Landtags-Wahlordnung

für das

Herzogthum Bukowina.

I. Von den Wahlbezirken.

§. 1. Der Landtag des Herzogthums Bukowina besteht nach §. 11 der Landesverfassung:

- a) aus sieben Abgeordneten der Höchstbesteuerten,
- b) aus fünf Abgeordneten der nachbezeichneten Stadt- und Marktgemeinden,
- c) aus zwölf Abgeordneten der übrigen Gemeinden

§. 2. Für die Wahlen aus der Classe der Höchstbesteuerten bildet das ganze Herzogthum Bukowina Einen Wahlbezirk.

§. 3. Als Abgeordnete für die Stadt- und Marktgemeinden sind in der Stadt Czernowitz zwei, in den Städten Suczawa und Sereth, dann in dem Markte Radautz je Ein Abgeordneter zu wählen.

Der Statthalter im Einvernehmen mit dem Gemeindevorstande der Stadt Czernowitz wird bestimmen, ob die Wahl ihrer Abgeordneten in Einem oder zwei Wahlbezirken vorzunehmen, und wie im letzteren Falle die Wahlbezirke zu bilden seien.

§. 4. Für die Wahl der Abgeordneten der Landgemeinden bildet jeder der sechs politischen Bezirke des Herzogthumes Bukowina Einen Wahlbezirk in der Art, dass die Bevölkerung jedes Bezirkes nach Abzug jener der besonders wahlberechtigten Orte zwei Abgeordnete für den Landtag zu wählen hat.

II. Von den Wahlrechte.

§. 5. Die Erfordernisse der Wahlberechtigung sind theils allgemeine, d. n. solche, welche bei jedem Wähler vorhanden seyn müssen, theils besondere, d. h. solche, die zur Ausübung des Wahlrechts in einer der drei im §. 1 bezeichneten Wählerclassen notwendig sind.

§. 6. Im Allgemeinen ist Jedermann wahlberechtigt, welcher

- a) österreichischer Reichsbürger,
- b) grossjährig,
- c) im vollen Genusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich ist, und
- d) entweder an directer Steuer für Haus- und Grundbesitz, für Gewerbsbetriel, für geistliches oder weltliches Einkommen einen bestimmten Jahresbetrag, der für Gemeindeglieder der Stadt Czernowitz auf wenigstens zehn Gulden Conventions-Münze, und für die Mitglieder einer andern Gemeinde des Kronlandes auf wenigstens fünf Gulden C. M. festgesetzt wird, im Kronlande entrichtet, oder ohne Zahlung einer directen Steuer nach seiner persönlichen Eigenschaft in einer Gemeinde des Kronlandes nach den Bestimmungen des Gemeindegesetzes oder der besonderen Gemeindestatute das active Wahlrecht besitzt.

§. 7. In Anbetracht der dermaligen Steuerverhältnisse wird jedoch für die ersten nach dieser Wahlordnung stattfindenden Wahlen mit Vorbehalt der künftigen definitiven Regelung ausnahmsweise festgesetzt, dass, wenn in einer der im §. 4 bezeichneten Gemeinden die Zahl

z oznaczonych w §. 4. gmin, liczba owych gminy członków, posiadających wyszczególnione w powyższym paragrafie wymogi uprawnienia wyborczego, nie dosięga czwartej części tych posiadaczy gruntowych, którzy opłacają w gminie najmniej jeden złoty reński i dwadzieścia krajcarów mon. konw. podatku gruntowego, w tym razie liczba do wyboru uprawnionych z posiadaczy gruntowych opodatkowanych kwotą, najbliższą niżej pięciu złotych reńskich, z kolei przynajmniej aż do stosunku onego uzupełnioną być winna, z tem jednak ograniczeniem, iż prawo do wyboru w żadnym razie nie może być rozciągniętem na tych posiadaczy gruntów, którzy nawet ani jednego złotego reńskiego podatku gruntowego nie opłacają.

§. 8. Ażeby kto w klasie najwyższej opodatkowanych do wyboru był uprawnionym, musi nie tylko posiadać wymienione w §cie 6. ad a), b) i c) własności, lecz także w kraju koronnym opłacać onę roczną ilość podatku bezpośredniego (stałego), która wedle §. 42. konstytucyi państwa do obieralności do wyższej Izby sejmu państwa jest potrzebną.

§. 9. Szczególny wymóg do uprawnienia wyborczego w jednej z dwu innych klas wyborców zasada się na tem, że kto w jednym z wyszczególnionych w §cie 3. i 4. powiatów wyborczych wykonywać ma prawo wyborcze, ten też członkiem gminy tego samego właśnie powiatu wyborczego być musi. Do wyboru uprawniony wykonywa swe prawo wyborcze w tym powiecie wyborczym, do którego gmina należy, której jest członkiem; jeżeli zaś jest członkiem kilku gmin, wtedy wykonywa on prawo wyborcze w powiecie zwyczajnego swego zamieszkania.

§. 10. Celem wykazania wyborczego jego uprawnienia będą razem te summy zrachowane, które w kraju koronnym w podatkach bezpośrednich różnego gatunku lub od różnych opłaca przedmiotów. Ojcu doliczają się kwoty podatków bezpośrednich, przez małoletnie jego dzieci, małżonkowi przez jego małżonkę opłacane, dopóki nie ustało uprawnienie do zarządu majątkiem, prawnie przystojące ojcu i małżonkowi.

§. 11. Każdy wyborca może w jednym tylko powiecie wyborczym wykonywać swe prawo wyborcze.

Kto jako najwyższej opodatkowany do wyboru uprawnionym jest, nie może wybierać w żadnym powiecie wyborczym obu innych klas wyborców, a kto w powiecie wyborczym wymienionych w §cie 3. miejsc, do wyboru uprawnionym jest, nie może w żadnej wiejskiej gminie wybierać.

III. O listach wyborców.

§. 12. Do wyboru uprawnieni każdego powiatu wyborczego do osobnych list wciągają się.

§. 13. Listę wyborców najwyższej opodatkowanych namiestnik sporządza. Z osób, ogólnemi wyborczego uprawnienia wymogami (§. 6.) opatrzonych, które najwyższe opłacają kwoty w podatkach bezpośrednich; wciągnie się taką liczbę do listy wyborców najwyższej opodatkowanych, ażeby przez nią osiągnąć przynajmniej stosunek jednego wyborcy na sześć tysięcy dusz całej ludności kraju koronnego i ażeby także i poza ten stosunek każdy ogólnie do wyboru uprawniony obywatel państwa, opłacający w kraju koronnym najmniej pięćset złotych reńskich mon. konw. podatku bezpośredniego, uważanym był jako wyborca najwyższej opodatkowany.

§. 14. Jeżeli między najwyższej opodatkowanymi kraju znajduje się korporacja lub towarzystwo, wtedy w listę wyborców, najwyższej opodatkowanych, wciągniętą być winna osoba, wedle istniejących norm prawa albo towarzystwa do jej zewnętrznego zastąpienia powołana.

jener Gemeindeglieder, welche die im vorigen Paragraphe angegebenen Erfordernisse der Wahlberechtigung besitzen, nicht den vierten Theil derjenigen Grundbesitzer erreicht, welche in der Gemeinde an Grundsteuer mindestens 1 fl. 20 kr. C. M. entrichten, die Zahl der Wahlberechtigten aus den zunächst unter fünf Gulden C. M. besteuerten Grundbesitzern der Reihenfolge nach wenigstens bis zu diesem Verhältnisse zu ergänzen ist, mit der Beschränkung jedoch, dass die Wahlberechtigung in keinem Falle auf solche Grundbesitzer ausgedehnt werden darf, welche nicht einmal 1 fl. 20 kr. C. M. Grundsteuer entrichten.

§. 8. Wer in der Classe der Höchstbesteuerten wahlberechtigt seyn soll, muss nicht nur die im Paragraphen 6 ad a), b), c) bezeichneten Eigenschaften besitzen, sondern auch im Kronlande jenen Jahresbetrag an directer Steuer bezahlen, welcher nach §. 42 der Reichsverfassung zur Wählbarkeit in das Oberhaus des Reichstages erforderlich ist

§. 9. Das besondere Erforderniss zur Wahlberechtigung in einer der beiden andern Wählerclassen besteht darin, dass derjenige, welcher in einem der in den §§. 3 und 4 bezeichneten Wahlbezirke das Wahlrecht üben soll, ein Mitglied einer Gemeinde eben jenes Wahlbezirkes seyn muss. Der Wahlberechtigte übt sein Wahlrecht in dem Wahlbezirke aus, zu welchem die Gemeinde gehört, deren Mitglied er ist; ist er aber Mitglied mehrerer Gemeinden, so übt er das Wahlrecht in dem Bezirke seines ordentlichen Wohnsitzes.

§. 10. Die Beträge, welche Jemand an verschiedenen Gattungen directer Steuern oder von verschiedenen Objecten im Kronlande bezahlt, werden Behufs der Ausmittlung seiner Wahlberechtigung zusammengerechnet. Dem Vater werden die von seinen minderjährigen Kindern, dem Gatten die von seiner Gattin entrichteten directen Steuerbeträge zugerechnet, so lange das dem Vater und Gatten gesetzlich zustehende Befugniss der Vermögensverwaltung nicht aufgehört hat.

§. 11. Jeder Wähler kann sein Wahlrecht nur in Einem Wahlbezirke ausüben

Wer als Höchstbesteuerter wahlberechtigt ist, darf in keinem Wahlbezirke der beiden andern Wählerclassen, und wer in einem Wahlbezirke der im §. 3 benannten Orte wahlberechtigt ist, in keiner Landgemeinde wählen.

III. Von den Wählerlisten.

§. 12. Die Wahlberechtigten eines jeden Wahlbezirkes werden in besondere Listen eingetragen.

§. 13. Die Wählerliste der Höchstbesteuerten wird vom Statthalter angefertigt. Von denjenigen mit den allgemeinen Erfordernissen der Wahlberechtigung (§. 6) versehenen Personen, welche die höchsten Beträge an directen Steuern entrichten, wird eine solche Anzahl in die Wählerliste der Höchstbesteuerten aufgenommen, dass dadurch wenigstens das Verhältniss von Einem Wähler auf sechstausend Seelen der Gesamtbevölkerung des Kronlandes erreicht, und dass auch über dieses Verhältniss hinaus jeder im Allgemeinen wahlberechtigte Reichsbürger, welcher in dem Kronlande wenigstens fünfhundert Gulden Conv.-Münze directe Steuern zahlt, als höchstbesteuerter Wähler behandelt wird.

§. 14. Kommt unter den Höchstbesteuerten des Landes eine Corporation oder Gesellschaft vor, so ist jene Person, welche sie nach den bestehenden gesetzlichen oder gesellschaftlichen Normen nach aussen zu vertreten berufen ist, in die Wählerliste der Höchstbesteuerten aufzunehmen.

Podobnież za duchownych, za prebendy i fundacye, fundusze religijne i inne publiczne, od których majątku podatki bezpośrednie w tej opłacają się kwocie, która do wyborczego uprawnienia do klasy najwyżej opodatkowanych jest potrzebną, wykonywa się prawo wyborcze w tejże klasie przez użytkujących z prebend i przez prawnych administratorów fundacyi i funduszków.

§. 15. Gminy, wtedy nawet, gdy jako takie do najwyżej podatkujących w kraju należą, nie mogą ani przez pełnomocników, ani też przez zastępców wykonywać prawa wyborczego w klasie najwyżej opodatkowanych.

§. 16. Listy wyborców dla miasta Czerniowiec sporządza gminne przełożenie tegoż za udziałem jednego ces. komisarza, przez namiestnika zamianować się mającego.

§. 17. Listy wyborców dla powiatów wyborczych reszty innych w §. 3. oznaczonych miejsc, jako też dla powiatów wyborczych gmin wiejskich (§. 4.) ma starosta powiatowy, używając ku temu urzędów poborowych, podług gmin sporządzić, i listy pojedynczych gmin z przybraniem przełożonych gminnych i dwóch członków wydziału gminnego, w celu przez niego przedsięwziąć się mających uzupełnień i sprostowań roztrząsać kazać i nakoniec stanowczo ułożyć.

Z takich sprostowanych list wyborców gmin pojedynczych zestawieć winien główną listę całego powiatu.

§. 18. Każda lista wyborców zawierać ma imię i nazwisko, wiek i zamieszkanie mającego prawo wyboru, tudzież ilość podatków, przez niego opłacanych, lub one osobistą własność, od której zawisło jego prawo wyborcze.

§. 19. O ile prawo wyborcze od opłaty pewnej kwoty podatku zawisłem jest, uważany być ma ten tylko za wyborcę, który owe kwotę podatkową w roku, wybór poprzedzającym, całkowicie zapłacił, a w bieżącym roku podatkowym żadnej zaległości nie jest dłużen.

§. 20. Listy wyborców najwyżej opodatkowanych będą obwieszczone przez namiestnika, a to przez umieszczenie w gazetach krajowych, do publicznych ogłoszeń przeznaczonych, tudzież przez udzielenie odpisów każdemu starostwu powiatowemu, w którego urzędowym siedlisku takowe dla publicznego przeglądu mają być wyłożone.

§. 21. Sporządzone podług §. 16. listy wyborców dla miasta Czerniowiec będą wyłożone u burmistrza tego miasta, dla publicznego przeglądu.

§. 22. Listy wyborcze reszty w §. 3. wymienionych miejsc, osobne prawo do wyboru mających i gmin wiejskich będą do powszechnego przeglądu wyłożone u przełożonych tych miejsc i gmin wiejskich, a główna lista powiatu wyborczych gmin wiejskich w urzędowym siedlisku starostwa powiatowego.

§. 23. Dzień wyłożenia list wyborców ma być oznajmionym wraz ze stosownym terminem reklamacyjnym, w każdym powiecie wyborczym.

Namiestnik oznacza termin reklamacyjny, który mniej niż trzy, a więcej niż czternaście dni, licząc od chwili wyłożenia, wynosić nie może.

§. 24. Reklamacye, po upływie terminu założone, odrzucać należy, jako spóźnione; wszakże namiestnikowi przysłuży prawo, z urzędu zarządzać sprostowanie list wyborców aż do przyszłego terminu wyborczego.

Ebenso wird für Geistliche, Pfründen und Stiftungen, Religions- und andere öffentliche Fonde, von deren Vermögen directe Steuern in jenem Betrage entrichtet werden, welcher zur Wahlberechtigung in die Classe der Höchstbesteuerten erforderlich ist, das Wahlrecht in dieser Classe durch die Nutzniesser der Pfründen und durch die gesetzlichen Administratoren der Stiftungen und Fonde ausgeübt.

§. 15. Gemein den können selbst dann, wenn sie als solche unter die höchsten Steuer-contribuenten des Landes gehören, weder durch Bevollmächtigte, noch durch Vertreter, das Wahlrecht in der Classe der Höchstbesteuerten ausüben.

§. 16. Die Wählerlisten für die Stadt Czernowitz werden von dem Gemeindevorstande derselben unter Mitwirkung eines von dem Statthalter zu benennenden landesfürstlichen Commissärs angefertigt.

§. 17. Die Wählerlisten für die Wahlbezirke der übrigen in dem §. 3 bezeichneten Orte, sowie für die Wahlbezirke der Landgemeinden (§. 4) hat der Bezirkshauptmann mit Benützung der Steuerämter gemeindegewise anfertigen, und die Listen der einzelnen Gemeinden mit Beziehung der Gemeindevorsteher und zweier Mitglieder des Gemeindeausschusses Behufs der von ihm sogleich vorzunehmenden Ergänzungen und Berichtigungen prüfen zu lassen und endlich festzustellen.

Aus den richtig gestellten Wählerlisten der einzelnen Gemeinden wird sohin von ihm die Hauptliste des ganzen Bezirkes zusammengestellt.

§. 18. Jede Wählerliste hat den Vor- und Zunamen, das Alter und den Wohnort des Wahlberechtigten, dann den von ihm entrichteten Steuerbetrag oder die persönliche Eigenschaft, von welcher sein Wahlrecht abhängt, zu enthalten.

§. 19. In so ferne das Wahlrecht von der Entrichtung eines bestimmten Steuerbetrages bedingt ist, wird nur derjenige als Wähler angesehen, welcher jenen Steuerbetrag in dem der Wahl vorangegangenen Steuerjahre vollständig bezahlt hat, und in dem laufenden Steuerjahre mit keinem Rückstande aushaftet.

§. 20. Die Wählerlisten der Höchstbesteuerten werden vom Statthalter durch Einschaltung in die zu öffentlichen Verlautbarungen bestimmten Zeitungen des Landes und durch Mittheilung von Abschriften an jede Bezirkshauptmannschaft, an deren Amtssitze sie zur allgemeinen Einsicht aufzulegen sind, kundgemacht.

§. 21. Die nach §. 16 verfassten Wählerlisten für die Stadt Czernowitz werden bei dem Bürgermeister dieser Stadt zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 22. Die Wählerlisten der übrigen in dem §. 3 benannten besonders wahlberechtigten Orte und der Landgemeinden werden bei den Vorstehern dieser Orte und der Landgemeinden, die Hauptliste des Wahlbezirkes der Landgemeinden an dem Amtssitze der Bezirkshauptmannschaft zur allgemeinen Einsicht aufgelegt.

§. 23. Der Tag der Auflegung der Wählerlisten ist sammt einem angemessenen Reclamationstermine in jedem Wahlbezirke bekannt zu machen.

Die Reclamationsfrist wird vom Statthalter festgesetzt; sie darf nicht unter drei und nicht über vierzehn Tage, von dem Zeitpunkte der Auflegung gerechnet, betragen.

§. 24. Reclamationen, die nach Ablauf der Frist erfolgen, sind als verspätet zurückzuweisen; jedoch steht es dem Statthalter zu, bis zum künftigen Wahltermine von Amtswegen Berichtigungen der Wählerlisten zu veranlassen.

§. 25. Do czynienia reklamacji każdy ma prawo.

Mają one tym samym organom być doręczane, przez które lista była sporządzoną.

Względem zasadności lub bezzasadności reklamacyj, tyczących się przyjęcia do wyboru niezdolnych lub opuszczenia do tegoż uprawnionych, jeżeli idzie o listę wyborców najwyżej opodatkowanych, lub o listy wyborców miasta Czerniowiec ma rozstrzygać namiestnik kraju, a gdy idzie o listy wyborcze reszty powiatów wyborczych, rozstrzyga starosta powiatowy, porozumiewszy się z dotyczącym przełożonym gminy i przypuściwszy oraz trzydniowy termin do założenia rekursu do namiestnika.

§. 26. Należycie ułożone listy wyborców zrewidowane będą powszechnie na początku każdego roku podatkowego i przy rozpisanu nowych wyborów, co trzy lata miejsce mających.

§. 27. Skoro tylko listy wyborców po zapadłem rozstrzygnięciu względem reklamacyj, w należytem czasie podanych, zostaną ukończone, przygotować należy karty legitymacyjne dla pojedynczych wyborców, które numer bieżący dotyczącej listy wyborców, nazwisko i zamieszkanie mającego prawo wyboru, tudzież powiat wyborczy, w którym tenże wybierać ma, zawierają, lecz wyborcom dopiero końcem rzeczywistego wybierania aktu wręczone będą.

IV. O obieralności.

§. 28. Aby kto mógł być wybranym na sejm krajowy, musi

- a) liczyć najmniej lat trzydzieści,
- b) być obywatelem państwa austriackiego przynajmniej od pięciu lat, wstecz licząc od dnia wyboru,
- c) znajdować się w zupełnem używaniu praw cywilnych i politycznych,
- d) być uprawnionym do wyboru podług postanowień §fu 6. ad d) lub §fu 7.

§. 29. Od obieralności wykluczają się;

- a) wszystkie osoby, którym brakuje jakiegokolwiek z własności, w poprzednim paragrafie wyszczególnionych; tudzież
- b) osoby, do których majątku konkurs otworzono (upadłość ogłoszono), lub które po odbytej rozprawie konkursu nie zostały w skutek dochodzenia uznane bez winy; nakoniec
- c) osoby, uznane za winne zbrodni albo pochodzącego z chciwości zysku lub publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia lub przestępstwa takowego, albo też, które skazane zostały za inne jakie przestąpienie prawa, przynajmniej na półroczną karę na wolności.

§. 30. Kto jest obieralnym podług postanowień paragrafów poprzedzających, ten przez każdą klasę wyborców kraju koronnego, nawet choćby do niej nie należał, i w każdym powiecie wyborczym, choćby w takowym zamieszkały nie był, na posła może być wybranym.

§. 31. Zastępców posłów wybierać nie wolno.

V. O miejscach wyborczych

§. 32. Dla pojedynczych powiatów wyborczych będą w celu głosowania wyznaczone osobne miejsca wyborcze.

§. 33. Miejscem wyborczem dla najwyżej opodatkowanych są Czerniowce jako główne kraju miasto.

§. 34. Miasta Czerniowce, Suczawa, Sereth i miasteczko targowe Radautz są miejscami wyborczymi dla posłów, w tychże gminach wybrać się mających.

§. 25. Zu Reclamationen ist Jedermann berechtigt.

Sie sind bei demjenigen Organe anzubringen, von welchem die Liste angefertigt wurde.

Ueber den Grund oder Ungrund der die Aufnahme von Wahlunfähigen oder die Weglassung von Wahlberechtigten betreffenden Reclamationen hat, wenn es sich um die Wählerlisten der Höchstbesteuerten oder um die Wählerlisten der Stadt Czernowitz handelt, der Statthalter, und wenn es sich um die Wählerlisten der übrigen Wahlbezirke handelt, der Bezirkshauptmann nach Einvernehmung des betreffenden Gemeindevorstehers und unter Offenlassung eines dreitägigen Recurstermines an den Statthalter zu entscheiden.

§. 26. Die richtig gestellten Wählerlisten werden allgemein mit dem Beginne jedes Steuerjahres und bei der Ausschreibung der von drei zu drei Jahren eintretenden Erneuerungswahlen revidirt.

§. 27. Sobald die Wählerlisten nach erfolgter Entscheidung über die rechtzeitig eingebrachten Reclamationen vollendet sind, werden für die einzelnen Wähler Legitimationskarten vorbereitet, welche die fortlaufende Nummer der betreffenden Wählerliste, den Namen und Wohnort des Wahlberechtigten und den Wahlbezirk, in welchem er zu wählen hat, enthalten, aber den Wählern erst Behufs der wirklichen Wahlhandlung eingehändigt werden.

IV. Von der Wahlbarkeit

§. 28. Um in den Landtag gewählt werden zu können, muss man:

- a) mindestens dreissig Jahre alt;
- b) seit wenigstens fünf Jahren, vom Wahltage zurückgerechnet, österreichischer Reichsbürger;
- c) im Vollgenusse der bürgerlichen und politischen Rechte befindlich; und
- d) nach den Bestimmungen des §. 6 ad d) oder des §. 7 wahlberechtigt seyn.

§. 29. Von der Wahlbarkeit ausgeschlossen sind:

- a) alle Personen, denen eine der in vorigen Paragraphen aufgezählten Eigenschaften mangelt; ferner:
- b) Personen, über deren Vermögen Concurs eröffnet ist, oder die nach gepflogener Concurs-Verhandlung in der Untersuchung nicht schuldlos erklärt wurden; endlich
- c) Personen, welche eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung schuldig erklärt oder welche wegen einer anderen Gesetzesübertretung zu einer mindestens halbjährigen Freiheitsstrafe verurtheilt wurden.

§. 30. Wer nach den Bestimmungen der vorausgehenden Paragraphen wählbar ist, kann von jeder Wählerklasse des Kronlandes, auch wenn er nicht dazu gehört, und in jedem Wahlbezirke, auch wenn er nicht in demselben wohnhaft ist, als Abgeordneter gewählt werden.

§. 31. Stellvertreter der Abgeordneten dürfen nicht gewählt werden.

V. Von den Wahlorten.

§. 32. Für die einzelnen Wahlbezirke werden behufs der Abstimmung besondere Wahlorte bestimmt.

§. 33. Der Wahlort für die Höchstbesteuerten ist Czernowitz, als Hauptstadt des Landes.

§. 34. Die Städte Czernowitz, Suczawa, Sereth und der Markt Radautz sind die Wahlorte für die in diesen Gemeinden zu wählenden Abgeordneten.

§. 35. Na wybory reszty gmin (§. 4.) wyznacza się na miejsce wyborów w każdym politycznym powiecie z reguły siedlisko starostwa powiatowego. Wszakże przysłuża namiestnikowi prawo, naznaczyć wyjątkowo i inne jakie miejsce wyborów w obrębie tego samego politycznego powiatu.

VI. O komisjach wyborczych.

§. 36. Do kierowania czynnością wyborczą będą ustanowione własne komisje wyborcze.

§. 37. Komisja wyborcza najwyżej opodatkowanych składa się z komisarza rządowego jako przewodniczącego, przez namiestnika powołanego, i z czterech członków, wybranych przez namiestnika z klasy wyborców najwyżej opodatkowanych.

§. 38. W mieście Czerniowcach stosownie do zastrzeżonego §em 3. postanowienia późniejszego rozporządzenia, względem liczby powiatów wyborczych utworzoną będzie jedna lub dwie komisje wyborcze. W każdym razie składać się ma także komisja wyborcza z burmistrza albo ustanowionego przez niego zastępcy, z dwóch przez niego przybranych członków Rady gminy, i z dwóch innych przez namiestnika naznaczonych uprawnionych tegoż miasta, tudzież z komisarza rządowego, przez namiestnika zamianowanego.

§. 39. Dla wyborów reszty powiatów wyborczych §§ 3. i 4. złożona będzie w każdym miejscu wyborczem komisja wyborcza, składająca się, pod przewodnictwem komisarza cesarskiego, z czterech członków, wybranych przez starostę powiatowego z przełożonych gmin lub radców gmin, które do powiatu gminnego należą; pisarza wybiera komisja z pośród siebie.

Rozstrzygnięcia i uchwały komisji wyborczych wymagają bezgłędnej głosów większości.

§. 40. Komisarze cesarscy, komisjom wyborczym przydani, nie powinni się mieszać do głosowania, bądź przez usuwanie albo odradzanie, bądź przez zalecanie albo przedstawianie pewnych osób, ani też innym jakim bądź sposobem, a przy czynności wyborczej mają czuwać, nad utrzymaniem spokojności i porządku, niemniej też nad zachowaniem trybu wyborczego, prawnie wskazanego.

§. 41. Podobnie też winni członkowie komisji wyborczej od wszelkiego wstrzymać się wpływu na głosowanie pojedynczych prawo wyboru mających.

VII. O rozpisaniu wyborów.

§. 42. Wezwanie do przedsięwzięcia wyborów dzieje się z reguły przez rozrządzenia namiestnika, które przynajmniej na ośm dni przed dniem wyboru w powiecie wyborczym powszechnie będą obwieszczone.

§. 43. W rozpisaniu wyborów oznaczyć należy dzień wyborów, godzinę rozpoczęcia i czas trwania czynności wyborczej, tudzież miejsce, w którym głosowanie odbyć się ma.

W kartach legitymacyjnych, po obwieszczonem rozpisaniu wyborów, pojedynczym wyborcom doręczyć się mających (§. 27.), umieścić należy oznaczenie czasu i miejsca tego aktu wyborczego, w którym dotyczący wyborca udział mieć powinien.

§. 44. Rozpisanie powszechnych wyborów dla sejmu krajowego w sposób następujący odbyć się ma: najprzód wybrani będą posłowie gmin wiejskich, potem po-

§. 35. Für die Wahlen der übrigen Gemeinden (§. 4) wird in der Regel in jedem politischen Bezirke der Sitz der Bezirkshauptmannschaft als Wahlort bestimmt. Doch hat der Statthalter das Recht, ausnahmsweise auch einen anderen Wahlort innerhalb desselben politischen Bezirkes zu bestimmen.

VI. Von den Wahlcommissionen.

§. 36. Zur Leitung der Wahlhandlung werden eigene Wahlcommissionen gebildet.

§. 37. Die Wahlcommission der Höchstbesteuerten besteht aus dem vom Statthalter bestimmten landesfürstlichen Commissär als Vorsitzenden und vier vom Statthalter aus der Wahlerlasse der Höchstbesteuerten gewählten Mitgliedern.

§. 38. In der Stadt Czernowitz werden nach Massgabe der durch §. 3 späterer Verfügung vorbehaltenen Bestimmung über die Zahl der Wahlbezirke eine oder zwei Wahlcommissionen zu bilden seyn. In jedem Falle hat die Wahlcommission daselbst aus dem Bürgermeister, oder dem von ihm bestellten Stellvertreter, aus zwei von ihm beigezogenen Mitgliedern des Gemeinderathes, und aus zwei anderen vom Statthalter bestimmten Wahlberechtigten jener Stadt, dann einem von dem Statthalter ernannten landesfürstlichen Commissär zu bestehen.

§. 39. Für die Wahlen der übrigen Wahlbezirke §§. 3 und 4 wird in jedem Wahlorte eine Wahlcommission zusammengesetzt, welche unter dem Vorsitze eines landesfürstlichen Commissärs aus vier Mitgliedern, welche vom Bezirkshauptmann aus den Vorstehern oder Gemeinderäthen der zum Wahlbezirke gehörigen Gemeinden gewählt werden; den Schriftführer bestimmt die Commission aus ihrer Mitte.

Zu den Entscheidungen und Beschlüssen der Wahlcommissionen ist die absolute Stimmenmehrheit erforderlich.

§. 40. Die den Wahlcommissionen beigegebenen landesfürstlichen Commissäre haben sich weder durch Zurückweisung oder Abmahnung, noch durch Empfehlung oder Vorschlag bestimmter Personen, noch auf irgend eine andere Weise in die Abstimmung einzumischen, und bei der Wahlhandlung die Aufrechthaltung der Ruhe und Ordnung und die Befolgung des gesetzlich bestimmten Wahlmodus wahrzunehmen.

§. 41. Eben so haben die Mitglieder der Wahlcommission sich jedes Einflusses auf die Stimmgebung der einzelnen Wahlberechtigten zu enthalten.

VII. Von der Wahlausschreibung.

§. 42. Die Aufforderung zur Vornahme der Wahl geschieht in der Regel durch Erlässe des Statthalters, welche wenigstens acht Tage vor dem Wahltag in dem Wahlbezirke allgemein bekannt gemacht werden.

§. 43. Die Wahlausschreibung hat den Tag der Wahlen, die Stunde des Beginnes und die Dauerzeit der Wahlhandlung, so wie den Ort, wo die Stimmgebung stattzufinden hat, zu enthalten.

In die nach kundgemachter Wahlausschreibung den einzelnen Wählern zuzustellenden Legitimationskarten (§. 27) ist die Zeit- und Ortsbestimmung jenes Wahlactes, an welchem der betreffende Wähler theilzunehmen hat, einzutragen.

§. 44. Die Ausschreibung allgemeiner Wahlen für den Landtag hat in der Art zu geschehen, dass zuerst die Abgeordneten der Landgemeinden, dann die Abgeordneten der

słowie miejsc, osobno do wyboru prawo mających, a nakoniec posłowie najwyżej opodatkowanych, tudzież przedsięwzięte być winny wybory każdej klasy wyborców w całym kraju koronnym w jednym a tym samym dniu.

VIII. O czynności wyborczej.

A. Ogólne postanowienia.

§. 45. W dniu wyboru o godzinie wyznaczonej i na przeznaczonem ku temu miejscu zgromadzenia, rozpocznie się czynność wyborcza, bez względu na liczbę zgromadzonych wyborców, ukonstytuowaniem komisji wyborczej, która odebrać ma listy wyborców i przygotowane wykazy głosowania.

§. 46. Oprócz komisji wyborczej, cesarskiego komisarza i do głosowania uprawnionych, nikomu nie jest dozwolony przystęp do miejscowości, gdzie się wybór odbywa.

Do głosowania przystąpi się, skoro tylko nadejdzie czas ku temu przeznaczony. Wyborcy, którzy po rozpoczęciu głosowania nadejdą, zgłaszają się do komisji wyborczej i mogą brać udział w niezamkniętem jeszcze głosowaniu.

§. 47. Jeżeli kto przed rozpoczęciem głosowania zarzuty czyni przeciw uprawnieniu wyborczemu jakiej osoby, na liście wyborców umieszczonej, i utrzymuje, że od chwili sporządzenia list wyborców osoba ta którego z warunków, do prawa wyboru wymaganych, pozbawioną została, komisya wyborcza natychmiast rzecz tę rozstrzyga, nie dozwalając żadnego rekursu.

§. 48. Prezydujący komisji wyborczej zgromadzonym wyborcom w krótkiej przemowie przywiedzie na pamięć treść §§łów 28, 29 i 30. ustawy wyborczej, co do przedmiotów, do obieralności wymaganych, wyjaśni im tryb przy głosowaniu i obliczeniu głosów i napomni ich, aby wota swoje składali wedle wolnego rozważenia, bez wszelkich samolubnych względów pobocznych, w ten sposób, jaki wedle najsumienniejszego swego przeświadczenia poczytują za najstósowniejszy dla dobra powszechnego.

§. 49. Samo głosowanie tem się rozpoczyna, iż członkowie komisji wyborczej, o ile są do wyboru uprawnieni, swe wota składają. Następnie jeden z członków komisji wyborczej, wzywać będzie wyborców do składania wotów w tym kolejnym porządku, w którym ich imiona na liście wyborców są umieszczone.

Mający prawo do wyboru, którzy po zawołaniu ich po nazwisku do zgromadzenia wyborczego przychodzą, wota swe składać będą dopiero po odczytaniu całej listy wyborców.

§. 50. Każdy mający prawo do głosowania przystępuje z reguły sam do stołu, stojącego między komisją wyborczą a zgromadzeniem wyborczem, i przy oddaniu swojej karty legitymacyjnej, głośno i wyraźnie i z dokładnem oznaczeniem tę osobę nazwie, którą sobie posłem mieć życzy do sejmu krajowego.

Jeżeli na jeden powiat wyborczy dwóch lub więcej przypada posłów, tedy wyborca tyle nazwisk wymieni, ile ma być posłów wybranych.

§. 51. Wyborcy niemowi, mogą wyjątkowo na piśmie składać wyborcze swe wota, które w ich obecności, przez jednego z członków komisji wyborczej muszą być odczytane.

besonders wahlberechtigten Orte und endlich die Abgeordneten der Höchstbesteuerten gewählt, und dass die Wahlen jeder Wählerklasse im ganzen Kronlande an dem nämlichen Tage vorgenommen werden.

VIII. Von der Wahlhandlung.

A Allgemeine Bestimmungen.

§. 45. An dem Tage der Wahl zur festgesetzten Stunde, und in dem dazu bestimmten Versammlungsorte wird die Wahlhandlung ohne Rücksicht auf die Zahl der erschienenen Wähler mit der Constituirung der Wahlcommission begonnen, welche die Wählerlisten und die vorbereiteten Abstimmungsverzeichnisse zu übernehmen hat.

§. 46. Ausser der Wahlcommission, dem landesfürstlichen Commissär und den Stimmberechtigten ist Niemanden der Zutritt in die Räumlichkeit, in welcher die Wahl vorgenommen wird, gestattet.

Sobald die zur Stimmenabgabe festgesetzte Zeit eingetreten ist, wird zur Abstimmung geschritten.

Wähler, welche nach dem Anfange der Abstimmung eintreffen, melden sich bei der Wahlcommission und können an den noch nicht geschlossenen Abstimmungen theilnehmen.

§. 47. Wenn Jemand vor dem Beginne der Abstimmung gegen die Wahlberechtigung einer in der Wählerliste aufgeführten Person Einsprache erhebt und behauptet, dass bei ihr seit der Anfertigung der Wählerlisten ein Erforderniss des Wahlrechtes weggefallen sei, so wird darüber von der Wahlcommission sogleich und ohne Zulassung des Recurses entschieden.

§. 48. Der Vorsitzende der Wahlcommission hat in einer kurzen Ansprache der versammelten Wählern den Inhalt der §§. 28, 29 und 30 der Wahlordnung über die zur Wahlbarkeit erforderlichen Eigenschaften gegenwärtig zu halten, ihnen den Vorgang bei der Abstimmung und Stimmensählung zu erklären und sie zu ermahnen, ihre Stimmen nach freier Ueberlegung ohne alle eigennützigte Nebenrücksichten in der Art abzugeben, wie sie es nach ihrem besten Wissen und Gewissen für das allgemeine Wohl am zutrüglichsten halten.

§. 49. Die Abstimmung selbst beginnt damit, dass die Mitglieder der Wahlcommission, in so ferne sie wahlberechtigt sind, ihre Stimmen abgeben. Hierauf werden durch ein Mitglied der Wahlcommission die Wähler in der Reihenfolge, wie ihre Namen in der Wählerliste eingetragen sind, zur Stimmgebung aufgerufen.

Wahlberechtigte, die nach geschehenem Aufrufe ihres Namens in die Wahlversammlung kommen, haben erst, wenn die ganze Wählerliste durchgelesen ist, ihre Stimmen abzugeben.

§. 50. Jeder zur Abstimmung Berechtigte tritt in der Regel persönlich an den zwischen der Wahlcommission und der Wahlversammlung aufgestellten Tisch, und nennt unter Abgabe seiner Legitimationskarte mit lauter und vernehmlicher Stimme und mit genauer Bezeichnung jene Person, die nach seinem Wunsche Abgeordneter werden soll.

Entfallen auf einen Wahlbezirk zwei oder mehrere Abgeordnete, so hat der Wähler so viele Namen zu nennen, als Abgeordnete zu wählen sind.

§. 51. Ausnahmsweise können Wähler, welche stumm sind, schriftliche Wahlzettel überreichen, welche in ihrer Gegenwart von einem Mitgliede der Wahlcommission vorgelesen werden müssen.

§. 52. Jeżeli przy głosowaniu zachodzą wątpliwości względem identyczności (tożsamości) wyborcy, kartą legitymacyjną opatrzonego, tedy o tem, natychmiast komisya wyborcza rozstrzyga, niedozwalając rekursu.

§. 53. Każde ustne głosowanie i każde piśmienne wotum wyborcy, do piśmiennego głosowania uprawnionego, wciągnięte zostanie wraz z nazwiskiem wyborcy w przygotowane na to rubryki wykazu głosowania, w dwóch egzemplarzach sporządzonego.

Wciąganiem takowem do jednego z wykazów zajmuje się pisarz komisji wyborczej, a równocześnie inny członek komisji do drugiego wykazu, stanowiącego kontrolę wciągnięcia, jako lista odpowiednia.

§. 54. Wota wyborcze, dane dla mającego być wybranym, albo pod warunkami albo z załączeniem poleceń nie są ważne.

§. 55. Względem ważności lub nieważności pojedynczych wotów wyborczych rozstrzyga natychmiast komisya wyborcza, bez przypuszczenia rekursu.

§. 56. Głosowanie musi z reguły w każdym miejscu w ciągu dnia, do wyborów przeznaczzonego, być rozpoczęte i ukończone.

Jeżeli by zaś zachodziły okoliczności, przeszkodne rozpoczęciu, postępowi lub ukończeniu wyboru, może być czynność wyborcza przez komisję na następny dzień odroczone lub przedłużona za przyzwoleniem komisarza cesarskiego, który o tem staroście powiatowemu lub namiestnikowi donieść ma. Uwiadomienie o tem dla wyborców, dzieje się sposobem w miejscu zwyczajnym.

§. 57. Jeżeli wszyscy wyborcy wota swoje złożyli, lub jeżeli termin dnia wyboru do głosowania wyznaczony upłynął, a żaden się już wyborca nie zgłosił, ma prezydujący komisji wyborczej oświadczyć głosowanie jako zamknięte, podwójny głosowania wykaz ma być przez komisję wyborczą i przez cesarskiego komisarza podpisany, a dalsze głosowanie przed ukończeniem skrutynowania nie będzie dozwolonem.

§. 58. Po zamknięciu głosowania w zgromadzeniach wyborczych komisya wyborcza natychmiast do obliczenia głosów przystępuje, a jeżeli potrzebna liczba posłów należycie wybrana została, protokół, względem czynności wyborczej prowadzony, ma być zamknięty, przez członków komisji i przez komisarza cesarskiego podpisany, wraz z załączeniem tak wykazów głosowania jak list obliczenia głosów zabezpieczony, nareście napisem treść wyrażającym opatrzone, cesarskiemu komisarzowi do przesłania go do namiestnika oddany.

§. 59. W razie równości głosów we wszystkich przypadkach rozstrzyga los, który przez prezydującego komisji wyborczej wyciągnięty być ma.

§. 60. Po ukończeniu głosów obliczeniu, prezydujący komisji wyborczej oznajmia natychmiast rezultat onegoż.

B. Szczególne postanowienia.

1. Względem wyboru najwyżej opodatkowanych.

§. 61. Posłowie najwyżej opodatkowanych każdego powiatu wyborczego w okręgu rządowym, będą przez zgromadzonych wyborców w ten sposób wybrani, iż każdy głosujący tyle osób wymienić winien, ile posłów ma być wybranych.

§. 52. Wenn sich bei der Stimmgebung über die Identität eines mit der Legitimationskarte versehenen Wählers Anstände ergeben, so entscheidet darüber sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung des Recurses.

§. 53. Jede mündliche Abstimmung und jeder Stimmzettel eines zur schriftlichen Abstimmung berechtigten Wählers wird in die hierzu vorbereiteten Rubriken des zweifachen Abstimmungsverzeichnisses neben dem Namen des Wählers eingetragen

Die Eintragung besorgt in dem einen Verzeichnisse der Schriftführer der Wahlcommission und gleichzeitig ein anderes Commissionsmitglied in dem zweiten Verzeichnisse, welches als Gegenliste die Controlle der Eintragung bildet.

§. 54. Wahlstimmen, die unter Bedingungen oder mit Beifügung von Aufträgen an die zu Wählenden abgegeben werden, sind ungiltig.

§. 55. Ueber die Giltigkeit oder Ungiltigkeit einzelner Wahlstimmen entscheidet sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung des Recurses.

§. 56. Die Stimmgebung muss in der Regel in jedem Orte im Laufe des zur Wahl bestimmten Tages begonnen und vollendet werden.

Treten aber Umstände ein, welche den Anfang, Fortgang oder die Beendigung der Wahl verhindern, so kann die Wahlhandlung von der Commission mit Zustimmung des landesfürstlichen Commissärs, der davon dem Bezirkshauptmanne oder dem Statthalter die Anzeige zu machen hat, auf den nächstfolgenden Tag verschoben oder verlängert werden. Die Bekanntmachung darüber hat für die Wähler auf ortsübliche Weise zu geschehen.

§. 57. Haben alle Wähler ihre Stimmen abgegeben, oder ist die zur Abstimmung festgesetzte Zeit des Wahltages verflissen, ohne dass sich noch ein Wähler meldet, so ist von dem Vorsitzenden der Wahlcommission die Stimmgebung für geschlossen zu erklären, das zweifache Abstimmungsverzeichniss von der Wahlcommission und dem landesfürstlichen Commissär zu unterzeichnen, und keine weitere Stimmgebung vor geschעהener Scrutinirung zulässig.

§. 58. Nach geschlossener Stimmgebung wird in den Wahlversammlungen von der Wahlcommission sogleich zur Stimmzählung geschritten, und wenn die erforderliche Anzahl Abgeordneter gehörig gewählt ist, das über die Wahlhandlung geführte Protokoll geschlossen, von den Commissionsgliedern und dem landesfürstlichen Commissär unterschrieben, und unter Anschluss der Abstimmungsverzeichnisse und Stimmzählungslisten versiegelt, und mit einer den Inhalt bezeichnenden Aufschrift versehen, dem landesfürstlichen Commissär zur Einsendung an den Statthalter übergeben.

§. 59. Bei Gleichheit der Stimmen entscheidet in allen Fällen das Los, welches von dem Vorsitzenden der Wahlcommission zu ziehen ist.

§. 60. Nach vollendeter Stimmzählung wird das Resultat von dem Vorsitzenden der Wahlcommission sogleich bekannt gegeben.

B. Besondere Bestimmungen

1. Für die Wahl der Höchstbesteuerten.

§. 61. Die Abgeordneten der Höchstbesteuerten jedes Wahlbezirkes des Regierungsgebietes werden von den versammelten Wählern in der Art gewählt, dass jeder Abstimmende so viele Personen bezeichnet, als Abgeordnete der Höchstbesteuerten zu wählen sind.

§ 62. Do ważności wyboru, potrzeba bezwzględnej głosów większości. Jeżeli przy głosowaniu, na wszystkich wybrać się mających posłów, taka głosów większość do skutku nie przyjdzie, natenczas powtórne głosowanie przedsięwziąć, a gdyby i tą razą przy takowem nie znalazła się potrzebna większość, do ściślejszego wyboru przystąpić należy.

§ 63. Przy ściślejszym wyborze mają się wyborcy do owych ograniczać osób, które przy powtórnem głosowaniu względnie najwięcej uzyskały głosów po tych, które bezwzględną większość otrzymały.

W razie równości głosów, rozstrzyga los, kto przy trzecim głosowaniu ma być uwzględnionym.

Liczba osób, do ściślejszego wyboru wprowadzić się mających, wynosi zawsze dwa razy tyle, co liczba posłów, wybrać się jeszcze mających.

Każdy głos, przypadający osobie, przy trzecim głosowaniu do ściślejszego wyboru nie wprowadzonej, za nieważny ma być uważany.

Jeżeli przy ściślejszym wyborze równość głosów wypadła, tedy los rozstrzyga.

2. Dla wyborów miejsc, osobno do wyboru uprawnionych.

§ 64. Każdy w głosowaniu udział mający do wyboru uprawniony, w miejscach, osobno do wyboru uprawnionych (§. 3.), ma przy głosowaniu tyle wymienić wyborowo-ukwalifikowanych osób, ile posłów w powiecie wyborczym ma być wybranych.

Do ważności wyboru, potrzeba bezwzględnej danych głosów większości.

Każdy swój głos dający, wezwany być ma, aby się, o późniejszej dnia godzinie, znowu znajdował na miejscu zgromadzenia dla złożenia na nowo wotum swego w razie potrzeby.

Co do wyborów ściślejszych, do których przystąpić należy, jeżeli przy pierwszych dwóch głosowaniach nie otrzymano potrzebnej głosów większości, obowiązują zawarte w powyższym §cie postanowienia.

3. Dla wyborów reszty gmin.

§ 65. W powiatach wyborczych gmin wiejskich, winien każdy wyborca po dwie osoby wymienić.

Do ważności wyborów dostateczna jest względna większość przynajmniej jednej trzeciej części głosujących. Jeżeli przy pierwszym głosowaniu taka głosów większość do skutku nie przyjdzie, przystąpić należy natychmiast do ściślejszego wyboru, do którego podane być muszą osoby, które zyskały przy pierwszym wyborze największą ilość głosów, a to w potrójnej liczbie posłów, wybrać się jeszcze mających.

Z resztą obowiązują i tutaj zawarte w §cie 63. przepisy, co do przedsiębrania wyboru ściślejszego.

IX. O przyjęciu wyboru.

§ 66. Po zamkniętem obliczeniu głosów, ma komisya wyborcza zawiadomić wybranego o wypadłym na niego wyborze, z tem wezwaniem, aby w ciągu przepisane go czasu oświadczył się, czyli przyjmuje wybór, lub nie.

§. 62. Zur Giltigkeit der Wahl ist die absolute Mehrheit der Stimmenden nothwendig. Kommt bei der Abstimmung keine solche Stimmenmehrheit für alle zu wählenden Abgeordneten zu Stande, so wird für die Fehlenden eine zweite Abstimmung vorgenommen, und Falls auch bei dieser nicht die nöthige Mehrheit sich herausstellt, zu der engeren Wahl geschritten.

§. 63. Bei der engeren Wahl haben die Wähler sich auf jene Personen zu beschränken, die bei der zweiten Abstimmung nach denjenigen, welche die absolute Mehrheit erlangten, die relativ meisten Stimmen für sich hatten.

Bei Stimmengleichheit wird durch das Los entschieden, wer bei der dritten Abstimmung berücksichtigt werden darf.

Die Zahl der in die engere Wahl zu bringenden Personen ist immer die doppelte von der Zahl der noch zu wählenden Abgeordneten.

Jede Stimme, welche bei der dritten Stimmgebung auf eine nicht in die engere Wahl gebrachte Person fällt, ist als ungiltig zu betrachten.

Ergibt sich bei der engeren Wahl Stimmengleichheit, so entscheidet das Los.

2. Für die Wahlen der besonders wahlberechtigten Orte.

§. 64. Jeder an der Abstimmung Theil nehmende Wahlberechtigte in den besonders wahlberechtigten Orten (§. 3) hat bei der Stimmgebung so viele wahlfähige Personen zu benennen, als in dem Wahlbezirke Abgeordnete zu wählen sind.

Zur Giltigkeit der Wahl ist die absolute Stimmenmehrheit der abgegebenen Stimmen erforderlich.

Der seine Stimme abgibt, ist aufzufordern, zu einer späteren Stunde des Tages sich wieder am Versammlungsorte einzufinden, um nöthigenfalls die Stimmgebung erneuern zu können.

Für engere Wahlen, zu welchen, falls bei den ersten zwei Abstimmungen nicht die nöthige Mehrheit zu Stande kam, geschritten werden muss, gelten die im vorigen Paragraphen enthaltenen Bestimmungen.

3. Für die Wahlen der übrigen Gemeinden.

§. 65. In den Wahlbezirken der Landgemeinden hat jeder Wähler zwei Personen zu benennen.

Zur Giltigkeit der Wahlen genügt die relative Mehrheit von wenigstens einem Drittheile der Abstimmenden. Kommt eine solche Stimmenmehrheit bei der ersten Abstimmung nicht zu Stande, so ist sogleich zur engeren Wahl zu schreiten, in welcher die bei der ersten Wahl mit den meisten Stimmen theilten Personen in der dreifachen Anzahl der noch zu wählenden Abgeordneten gebracht werden müssen.

Im Uebrigen gelten auch hier die im §. 63 hinsichtlich der Vornahme der engeren Wahl enthaltenen Bestimmungen.

IX. Von der Annahme der Wahl.

§. 66. Nach geschlossener Stimmzählung hat die Wahlcommission den Gewählten von der auf ihn gefallenen Wahl mit der Aufforderung in die Kenntniss zu setzen, dass er sich innerhalb der vorgeschriebenen Zeit über die Annahme oder Nichtannahme der Wahl erkläre.

§. 67. - Każdy ma prawo nieprzyjąć wypadłego nań wyboru.

§. 68. Jeżeli wybrany jeszcze w dniu wyborów, przed komisją wyborczą, póki jest zebraną, oświadczy, że wyboru nie przyjmuje, oświadczenie to do protokołu wyborczego wciągniętem zostanie, poczem nowy wybór natychmiast może być przedsięwzięty.

§. 69. W każdym innym razie oświadczenie wybranego musi być namiestnikowi przesłane w ciągu dni czternastu, od chwili licząc, w której mu doręczonem zostało, uwiadomienie o jego wyborze, zarządzone przez komisję wyborczą.

Zaniechanie takiego oświadczenia, równie jak wszelkie przyjęcie pod protestem lub zastrzeżeniem uważane będzie za nieprzyjęcie. W przypadku nieprzyjęcia, ma namiestnik natychmiast nowy rozporządzić wybór.

§. 70. Jeżeli obieralny w kilku powiatach został wybranym, ma podobnie oświadczyć się według przepisu §§ów 68. i 69. względem przyjęcia lub nieprzyjęcia, a w pierwszym razie względem tego, dla którego powiatu wyborczego wybór przyjmuje. Kto zaś wybór dla jednego powiatu przyjął, nie może go więcej przyjmować dla drugiego powiatu, chociażby później dopiero dowiedział się o wypadłym na niego wyborze w ostatnim powiecie wyborczym.

Jeżeli dwa lub więcej razy wybrany oświadcza, że przyjmuje, ale nie wymienia powiatu wyborczego, dla którego przyjmuje, tedy przyjęcie za ważne uznaje się dla tego powiatu, w którym pierwaj wybranym został, a gdyby tego samego dnia podwójny na niego przypadł wybór, dla tego powiatu, w którym więcej głosów otrzymał.

W razie równości głosów zażądać trzeba wyraźnego oświadczenia wybranego.

§. 71. Wybrany, oświadczając przyjęcie wyboru musi zarazem udowodnić, że posiada własności, jakich do obieralności potrzeba (§. 28.), gdyby to nie było już powszechnie wiadomem.

§. 72. Jeżeli namiestnik ma przed sobą dowody, iż wybrany podług §. 29. od wybieralności wyłączony jest, tedy mają akta wyboru z wykazaniem przeszkód sejmowi krajowemu być przesłane, nie wydając certyfikatu wyborczego.

§. 73. Osoby, z powodu zbrodni lub wynikłego z chciwości zysku, lub publiczną obyczajność naruszającego wykroczenia, lub takiegoż przestępstwa w inkwizycyi zostające, żadnego nie mają prawa do udziału na sejmie krajowym dopóty, dopóki z wyroku sądowego nie wykaże się, czy one podług §. 29. obieralność na sejm krajowy utrzymały, czy też takową utraciły.

X. O wykazaniu i roztrząsaniu wyborów.

§. 74. Namiestnik nakaże, aby posłom na sejm krajowy wybranym, wystawiono i doręczono certyfikat wyboru, wyjąwszy przypadki, §§ami 72. i 73. przewidziane.

Certyfikat ten upoważnia wybranego do wstępu na sejm krajowy, i uzasadnia dopóty domniemanie ważności jego wyboru, póki nie zostanie uznanem, że rzecz przeciwnie się ma.

§. 75. Względem ważności wyboru rozstrzyga sejm krajowy w miarę przepisów, co do czynnej i biernej obieralności, tudzież co do postępowania przy wyborze, zawartych tak w konstytucyi krajowej jak w ustawie wyborczej. Przy roztrząsaniu i stanowieniu uchwały służyć za podstawę akta wyborcze.

§. 67. Jedermann ist berechtigt, die auf ihn gefallene Wahl abzulehnen.

§. 68. Wird die Erklärung des Gewählten, dass er die Wahl ablehne, am Wahltag selbst vor der Wahlcommission, so lange sie noch versammelt ist, beigebracht, so wird diese Erklärung in das Wahlprotokoll aufgenommen, und es kann sogleich eine neue Wahl vorgenommen werden.

§. 69. In allen Fällen muss die Erklärung des Gewählten binnen vierzehn Tagen von dem Zeitpunkte an, wo die von Seite der Wahlcommission veranlasste Benachrichtigung von seiner Erwählung ihm zugestellt worden ist, an den Statthalter abgegeben werden.

Die Unterlassung dieser Erklärung, so wie jede Annahme unter Protest oder Vorbehalt, gilt als Ablehnung. Im Falle der Ablehnung hat der Statthalter so fort eine neue Wahl zu veranlassen.

§. 70. Wird ein Wahlfähiger in mehreren Wahlbezirken gewählt, so hat er sich gleichfalls nach Vorschrift des §. 68 und 69 über die Annahme oder Ablehnung, und im ersteren Falle darüber, für welchen Wahlbezirk er die Wahl annehme, zu erklären. Hat Jemand die Wahl für einen Bezirk angenommen, so kann er die Wahl eines anderen Bezirkes nicht mehr annehmen, auch wenn ihm erst später die im letzten Wahlbezirke auf ihn gefallene Wahl bekannt wird.

Erfolgt die Annahmserklärung eines zweimal oder mehrfach Gewählten ohne Angabe des Wahlbezirkes, für welchen er annehme, so gilt die Annahme für den Bezirk, in welchem er früher gewählt wurde, und wenn die Doppelwahl am nämlichen Tage stattfand, für den Bezirk, in welchem er mehr Stimmen erhalten hatte.

Bei Stimmgleichheit ist die ausdrückliche Erklärung des Gewählten abzufordern.

§. 71. Mit der Erklärung der Annahme der Wahl hat der Gewählte, in so ferne es nicht notorisch ist, auch die Nachweisung beizubringen, dass er die zur Wählbarkeit erforderlichen Eigenschaften besitze (§. 28).

§. 72. Liegt dem Statthalter der Nachweis vor, dass ein Gewählter nach §. 29 von der Wählbarkeit ausgeschlossen sei, so sind die Wahlacten ohne Ausfertigung des Wahlcertificates mit der Nachweisung der Anstände an den Landtag zu leiten.

§. 73. Personen, welche wegen eines Verbrechens oder eines aus Gewinnsucht hervorgegangenen, oder die öffentliche Sittlichkeit verletzenden Vergehens oder einer solchen Uebertretung in Untersuchung stehen, haben kein Recht, an den Sitzungen des Landtages Theil zu nehmen, so lange das richterliche Erkenntniss nicht herausgestellt hat, ob sie nach §. 29 die Wählbarkeit für den Landtag behalten oder verloren haben.

X. Von der Nachweisung und Prüfung der Wahlen.

§. 74. Den in den Landtag gewählten Abgeordneten wird der Statthalter mit Ausnahme der Fälle der §§. 72 und 73 ein Wahlcertificat ausfertigen und zustellen lassen.

Dieses Certificat berechtigt den Gewählten zum Eintritte in den Landtag, und begründet in so lange die Vermuthung der Gültigkeit seiner Wahl, bis das Gegentheil erkannt ist.

§. 75. Ueber die Gültigkeit der Wahl entscheidet der Landtag nach Massgabe der bezüglich der activen und passiven Wahlbefähigung, und bezüglich des Verfahrens bei der Wahl in der Landesverfassung und in der Wahlordnung enthaltenen Normen. Bei der Prüfung und Schlussfassung dienen die Wahlacten zur Grundlage.

§. 76. Akta wyborcze składają się: z protokołu wyboru i obliczenia głosów, z spisów głosowania i list głosów obliczenia, które cesarscy komisarze wyborczy namiestnikowi przesłać mają z swemi sprawozdaniami, dotyczącemi toku postępowania przy wyborze, jako też prawnej jego ważności lub nieważności, tudzież z reklamacyi i protestów, jeżeliby już jakie przeciw wyborowi założono; a nakoniec z oświadczeń i wykazów, tak co do przyjęcia wyboru, jak co do obieralności przez wybranego przywiedzionych.

§. 77. Reklamacye i protesta przeciw postępowaniu przy pojedynczych wyborach mają być podane najdalej w ciągu dni ośmiu po zagajeniu sejmu krajowego, w przeciwnym bowiem razie nie będzie się na nie żadnej zwracać uwagi.

Porządek sprawowania interesów sejmu krajowego zawiera w sobie postępowanie tegoż przy roztrząsaniu wyborów.

Dano w Naszem cesarskiem głównem i stołecznem mieście Wiedniu dnia dwudziestego dziewiątego Września, w roku tysiąc osmset pięćdziesiątym, Naszego panowania w roku drugim.

Franciszek Józef.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun. Schmerling,
Csorich.**

§. 76. Die Wahllacten bestehen aus dem Wahl- und Scrutinirungs - Protokolle, aus den Abstimmungs-Verzeichnissen und aus den Stimmzählungslisten, welche die landesfürstlichen Wahlcommissäre mit ihren, den Vorgang bei der Wahl und die gesetzliche Giltigkeit oder Ungiltigkeit betreffenden Berichten an den Statthalter einzusenden haben, ferner aus den gegen die Wahl etwa eingelangten Reclamationen und Protesten, und endlich aus den von den Gewählten über die Annahme der Wahl und über die Wählbarkeit beigebrachten Erklärungen und Nachweisungen.

§. 77. Reclamationen und Proteste gegen den Vorgang bei einzelnen Wahlen sind längstens innerhalb acht Tagen nach der Eröffnung des Landtages einzubringen, widrigenfalls auf sie keine weitere Rücksicht genommen werden darf.

Das Verfahren des Landtages bei der Prüfung der Wahlen enthält die Geschäftsordnung desselben.

So gegeben in Unserer kaiserlichen Haupt- und Residenzstadt Wien, am neun und zwanzigsten Monatstage September, im Eintausend achthundert fünfzigsten, Unserer Reiche im zweiten Jahre.

Franz Joseph.

**Schwarzenberg. Krauss. Bach. Bruck. Thinnfeld. Thun.
Schmerling. Csorich.**

